285.

ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 286 (8193)
ДЕКАБРИИН
8
СУББОТО
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хонин ажалдаа гол анхаралаа табиябди

Байгал шадарай хүйтэн үбэл хүгжэ ерэлэй. Малажал дээрэ хүдэлэ байһан хүнүүдэй ажалда эгээл рюусалгатай, шанга үе эхилбэ. үб гэхэдэ, энэ үе соо нийтынгээ уу малай тоо толгойе хороонгүй рахые оролдохоһоо гадна, тэрэнэй аг шэмые эрид дээшэлүүлхэ гэн зорилго малшадай урда табигна ха юм.

Хамтын малажалые хүгжөөн бжээхэ, һү, мяха, нооһо бүри ээр абадаг болохо талаар Читын ластиин малшадтай баталһан соалистическэ мүрысөөндэ илажа рахые энэ жэлэй ноябрь һарада гэрһэн республиканска зүблөөн рят-Монголой бүхы малшадые, лөө ажахын мэргэжэлтэдые ялһан байна бшуу. Хонин ажае али бүхы аргаар хүгжөөхэ, оһо бүри ехээр абадаг болохо гэн тон ехэ харюусалгатай зорилго нишод болон хониной товарна рмэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй да табигдаа. **1956—1957 оной ахын жэлэй туршада республикаа хонидой тоо толгойе 25 проценр олошоруулха, 100 хонин бүри 100 хурьга абажа, мал болгохо, одо захань 400 грамм нооһо хой бүриһөө ехээр хайшалжа абаха** хай тэрэ зүблөөнэй Хандалга бэг соо хэлэгдэнэ. Мүн ажахын нэ жэлдэ хурьгадай гол түлэб элдөө, хабар эртэ абтаха байһые раадаа абажа, **хурьгадые эхэнь һалгааха үедэ тэрэнэй шэгүрые 20—25 килограмм болгохо, төөр үбэлэй байрада орохо үедэ килограммһаа доошо бэшэ байлха** гэжэ малажалай түрүүшүүл ялһан байна.

Иимэ яһала тодорхой, нилээд ехэ иалистическэ уялгые дүүргэхын лөө колхозуудай правлени болон ртийна эхин организацинууд, машино-тракторна станцинуудай дикци болон мэргэжэлтэд, бүхы хошод болон хониной товарна ферн хүдэлмэрилэгшэд үсэд шангаар мсэхэ болоно.

Түбхын түрүүндэ тэдэнэр шэнэ л абалгада гол анхаралаа табиха отой. Юуб гэхэдэ, декабрьһаа рт һара хүрэтэр республикын лхозуудта 348 мянгаад хурьган таха юм. Энэнь декабриин 1 бопор ороондо ороһон хонидой 95 оцентнь болоно ха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикынай олохон колхозууд, түрүү хониод хурьгадые кошарно-базова арар түлжөөхэ, хонидые үбэл хурьлуулха талаар баян дүй дүршэлй болоһон байна. Энэ түрүү арн булюу һайн байһые арсаха аршье баримта байхагүй. Үбэлэй рьгад алишье талаараа ашагтай йһанинь мэдээжэ болонхой.

Теэд үбэлэй хурьгадые һайнаар загүйгөөр абажа түлжөөхын түе колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, лөө ажахын мэргэжэлтэд, нютаултахи партийна болон советскэ танууд тэрээндэ һайса бэлдэхэ, рэниие зоотехническэ заабариин оор үнгэргэхэ уялгатай.

Тиигэбэшье, энэ угаа ехэ харюулгатай хэрэгтэ хайша хэрэгээр ндаха баримтанууд үсөөн бэшэ эгдэнэ. Хориин аймагай колхоудта хонидой, хурьгадай байра нөө хүрэтэр һайса түхеэрэгдээй байһаар. Жэшээнь, эндэхи Хрувой нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүгшэнь нүхэр Борисов, хониной рмые даагшань нүхэр Жамсарав) хонидынь гол түлэб үбэл хурьгалха юм. Теэд тэрээндэ ямаршье бэлэдхэл хэгдээгүй байһаар. Хэтэрхэдээ үбэл хурьгалха 500 эхэ хонидынь үбэлэй байрагүй байшоо. Эртын хурьгадые абажа захалха сагай тулажа ерээд байхада отарануудта нэмэжэ эльгээгдэхэ хүнүүд үшөө олдоогүй, хурьгатай хонидой байха таһалганууд бэлэдхэгдээгүй байһаар. Энэ талаар мүн Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудта ехэхэн дутагдалнууд ушарна.

Аймагуудай партийна, советскэ органууд ойрын үдэрнүүдтэ эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа эрид шанга хэмжээ абаха зэргэтэй. **Хони хурьгадай байра хүсэд һайнаар түхеэрэгдэхэ, хажуу талаһаань зааханшье һэрьехэ забһаргүй байха ёһотой.** Хурьгадай байха дулаан таһалганууд, хонидойшье байранууд үдэртөө һаруулхан байхаар, наранай гэрэл һайса орохоор түхеэрэгдэбэл, хурьгадай түлжэхэдэ һайн, мүн хонишодой ажаллахада зохид ха юм. Шэнэ түл абаха хотонуудта хурьгатай хонидой байха хаалтанууд, үүдэнүүд эртээһээ хүсэд хүрэхөөр түхеэрэгдэхэ зэргэтэй. Мүн хони хурьгадта талха тарянай зүйл хэжэ үгэхэ хобоо, кормушканууд эндэ бэлэдхэгдэхэ ёһотой. Һүниин сагта хурьгалха хонидые эрьежэ байхын тулада **отара бүхэндэ фонарьнууд хүсэдөөр үгтэхэ, хонишодые халат, мылэ, дезинфекци хэхэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха,** хонидой удаажа сүглуулха хайрсаг түхеэрхэ хэрэгтэй.

Тиин хүсэд һайн түл абаха хэрэг эхэ хонидой тамирһаа болодог. Тиимэһээ, энээхэн үедэ хурьгалха хонидые һайнаар эдеэлүүлхэ, үбһэ тэжээл гамнаха гээд лэ, тэдэниие үлүүсэ адуулха хэрэггүй. Хурьгалха хонидто нэмэжэ эдюулһэн тэжээлэй килограмм бүхэн шэнэ түрэһэн хурьганай түлжэлгэдэ туһа нэмэри болохо бшуу. Тиин хурьгалһан хонидые һайса эдеэлүүлхэ шухала. Эдэ бүгэдые хүсэлдүүлхэ арга боломжонууд мүнөө жэл республикын колхозуудта хүсэд бии. Бүдүүн, шэмэтэ тэжээл, таряа талханай зүйл урда жэлнүүдтэ оробол яһала ехээр бэлэдхэгдэһэн байна. Тиимэһээ эхэ хонидые бүдүүн тэжээлээр, таряа талханай зүйлөөр хүсэд хангажа, **эхэ хониндо хоёр центнерһээ бага бэшэ силос эдюулхэ** арга колхоз бүхэндэ бии, арга бэшэ эдюулхэшье ёһотойбди. Эхэ хонидые силосээр эдеэлүүлхэдэ нооһониинь ехэ болохоһоо гадна, хонидой һү нэмэжэ, хурьгад түргэнөөр түлжэдэг ха юм.

Шэнэ түл абалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэг бүхыдөө тэндэ ажаллажа байһан хүнүүдэй, хонишодой оролдолгоһоо, энэ шухала хэрэгтэ һайнаар бэлэдхэһэнһээ болохо байна. Ушар иимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ **колхозуудай эгээл һайн хүнүүд хонишодой бригадануудта хүдэлхөөр эльгээгдэхэ зэргэтэй.** Хонишодой байра байдалые һайжаруулха, тэдээнэй эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха шухала. **Энээн тушаа** колхозуудай партийна эхин организацинууд ехэхэн үүргэ дүүргэхэ, хонишодой дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай.

Үбэлэйнгөө хурьгадые һайнаар абажа, бүхыдэнь мал болгохо гээшэ хонин ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй эгээн хүндэтэй зорилго мүн.

Түрэл орон доторнай

Ага нютагай хүн зон медицинскэ талаар бүри һайнаар хангагдадаг боложо байна

Агын национальна округой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй конференци Чита городто һаяшаг үнгэргэгдэжэ, тэрээндэ Читын областной больницын, мүн медицинскэ институдай мэргэжэлтэд хабаадалсаа. Нютагай эмнэлгын эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэридэ медицинскэ наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ тухай хэдэн элидхэлнүүд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Ага нютагай хүн зоной бэеын элүүрые хамгаалха хэрэг ехээр һайжараа гэжэ элидхэл соошье, мүн үгэ хэлэгшэдшье тэмдэглэбэ.

Агууехэ Октябриин революциин урда тээ округой газар дээрэ нэгэшье эмнэлгын эмхи зургаан үгы байһан юм. Мүнөө округ дотор 55 больница, фельдшерскэ болон фельдшерско-акушерскэ пунктнууд, нарайлгын гэр, 3 санитарно-эпидемиологическа станци, түргэн туһаламжа үзүүлдэг газар, туберкулёзно санатори байгуулагданхай. Эмнэлтын эмхи зургаанууд шэнэ медицинскэ түхеэрэлгээр, эм домоор жэл ерэхэ бүри элбэгээр хангагдана.

Һүүлэй үедэ рентгеновскэ кабинедүүд болон диагностическа лабораторинууд хэдэ хэдэн больницануудта нээгдээ.

Хэдэн олон врачууд, медицинскэ дунда. эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэй дунда нютагай олон хүн санитарно-һэргылэлгын хэмжээ абана, ажалшадай дунда ариг сэбэрые сахиха тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Хэдэн медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд нүүдэл улаан гэрнүүдтэй хамта ябалсажа, холын малшадта медицинскэ туһаламжа үзүүлнэ.

Эдэ бүхы һайн талыень тэмдэглэхэтээ хамта, округой хүн зониие медицинскэ талаар хангаха хэрэгтэ бии байһан дутуу дундануудые конференцидэ хабаадагшад шүүмжэлээ. Эмнэлгын болон санитарно-һэргылэлгын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар хэмжээнүүд хараалагдаа.

Куйбышевска ГЭС-һээ Москва хүрэтэр татагдаһан электродамжуулгын хойто талань ашаглалгада оруулагдаба

Куйбышевска ГЭС-һээ Москва хүрэтэр татагдаһан электродамжуулгын хойгуурхи хубинь декабриин 3-най һүни ашаглалгада оруулагдаа. Тус электродамжуулга Ульяновск, Арзамас, Владимир городууд дээгүүр гарана.

Куйбышевская ГЭС—Москва гэһэн электродамжуулгын ашаглалгада оруулагдахадань, СССР-эй Европейскэ хубида нэгэдэмэл энергетическэ системэ байгуулха талаар хэгдэхэ ехэ хүдэлмэриин түрүүшын хубинь дүүргэгдэбэ.

(ТАСС).

Мяха, нооһо ехээр үгэдэг үүлтэрэй хонид шэнэ газарта абаашагдаба

Горьковско областиин Богородско болон Дальне-Константиновско районуудай колхозуудай племенной фермэнүүд мяха, нооһо ехэтэй. горьковско үүлтэрэй 25 хонидые Кустанайска областиин «Комсомольский» гэжэ совхоздо эльгээгээ. Иимэ үүлтэрэй хонид ямаршье үбһэ тэжээл голонгүй эдидэг, мяха, нооһо ехэтэй юм.

Богородско районой «Крестьянин» колхозой дүршэлтэй хонишон Надя Ярыгина түрүүшын бүлэг хонидые абаашаа. Тэрэ шэнэ газарай совхоздо хүдэлхые хүсэһэн байна.

Горький городой хүдөө ажахын институдай научна хүдэлмэрилэгшэд шэнэ газарта горьковско үүлтэрэй хонид хэр таарахаб гэһэн асуудал шэнжэлэн үзэхэ юм.

(ТАСС).

Ухибүүнэй ами наһые абархын түлөө

Херсонско областиин Чулаковка гэжэ тосхоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозһоо дүрбэ һаратай Ваня Романюк гэжэ хүбүүн районой больница асарагдаа. Тэрэнэй гэдэһэниинь, зүүн гуянь зосоо таладаа шатаһан байгаа.

Хүхөөр үхибүүнэй ами наһые абархын тулада врачуудай бүхы шадалаараа оролдобошье, хүбүүнэй бэе муудажал байба. Ваня Романюгтай нэгэ нютагтай, залуу врач Аскольд Лукьянченкын сэдьхэл хүдэлжэ:

— Үхибүүн хосорхо ёһогүй. Миниин арһанһаа абалсагты, — гэбэ.

Хэдэн минута үнгэрөөд байхада, операци хэдэг стол дээрэ хоёр хүн хэбтэжэ байгаа һэн. Нүхэр Лукьянченкын хүлһөө тэрээнтэй суттаа хүдэлдэг хирург А. В. Булычева 20 шахуу зурагар арһа отолон абажа, үхибүүнэй шатаһан газарта табиһан байгаа.

Мүнөөдэр хүбүүнэй уялтыень абаа. Табиһан арһануудынь булта бэедэнь няалдажа ургаа. Ваниин бэень һайжаранги. Мүн нүхэр Лукьянченкыншье бэе һайн. 17-той байхадаа, тэрэ һайн дураараа фронт ошожо, хүндөөр шархатаһан юм. 1949 ондо Херсоной фельдшерскэ һургуули эрхим һайнаар дүүргээд, 1956 ондо Днепропетровско медицинскэ институт дүүргээ. Энээнэй һүүлээр, Лукьянченко түрэл нютагтаа хүдэлхэеэ, Голопристанска районой больницада ерэһэн юм. Медицинскэ туһаламжа үзүүлхэдээ энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандадагтань, районой ажалшад Лукьянченкодо оло дахин баясхалан хүргэһэн байна.

(ТАСС).

Шулуу нүүрһэтэй газар олдобо

Чкаловска областьдо захагүй ехэ шулуу нүүрһэн олдоо. Холо доошоо ороогүй байһан дээрэһээнь, тэрэ нүүрһэ газар дээрэһээнь малтан абахаар юм.

Тэндэхи нүүрһэ малтан абахын тулада бэлэдхэл хэгдэнэ. Түмэр зам тэндэ табигдажа, элдэб мастерскойнууд болон бусад барилга ябуулагдана. Олон гэрнүүдтэй, магазинтай, һургуулитай, клубтай шэнэ тосхон бии болоо.

(ТАСС).

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ленинградай хореографическа училищиин директор ба багша нухэр В. И. Шелковто Бурят-Монголой АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшын хүндэтэ нэрээргэ олгохо тухай

Баледэй национальна кадрнуудые бэлдэхэ талаар ехэ юумэ хэһэнэйнь түлөө Ленинградай хореографическа училищиин директор ба багша **Валентин Иванович Шелковто** БМАССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшын хүндэтэ нэрээргэ олгохо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Д. ЦЫРЕМПИЛОН.**

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ОСТРОВСКАЯ.**

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан
1956 оной декабриин 6.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ленинградай хореографическа училищиин хүдэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Баледэй национальна кадрнуудые бэлдэхэ талаар ехэ юумэ хэһэнэйнь түлөө БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

1. **Евгения Эдуардовна Биберые**—актёрска мэргэжэлэй багша.
2. **Вера Сергеевна Костровицкаяе**—багша.
3. **Анна Васильевна Пигулевскаяе**—багша.
4. **Николай Николаевич Серебренниковые**—багша.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Д. ЦЫРЕМПИЛОН.**

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ОСТРОВСКАЯ.**

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1956 оной декабриин 6.

Декабрь һарада малай байрануудые бариха түсэбөө дүүргэхэ

Манай республикын колхозууд малай байрануудые бариха түсэбөө болзорһоонь урид декабриин 5-да дүүргэбэ.

Түрүүлжэ ябана

Түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн аймагууд гэбэл:

Кударын (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Серебренников**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Федоров**).

Түнхэнэй (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Стрелков**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Зонхоев**).

Бичурын (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Сахьянов**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Большаков**).

Курумканай (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Гармаев**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Раднаев**).

Хэжэнгын (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Цыренжапов**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Балханов**).

Ториин (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Бамбаров**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Марков**).

Баргажанай (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Жамбаев**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Малыгин**).

Зэдын (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Борисов**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Желтый**).

Гээгдэжэ ябана

Гэбэшье, доро дурсагдаһан аймагууд малай байрануудые бариха түсэбөө тон хангалтагүйгөөр дүүргэнэ:

Хориин — 33,3 процент (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Рудаков**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Цыжипов**).

Закаменай — 52,8 процент (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Гомбоев**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Ринчино**).

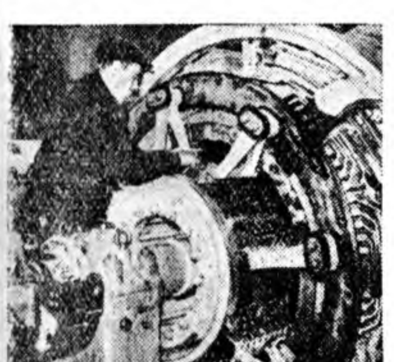
Баунтын — 69,5 процент (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Канаев**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Мурчин**).

Иволгын — 75,6 процент (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Врублевская**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Эрдынеев**).

Заиграйн — 81процент (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Ангаров**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Петров**).

Тарбагатайн — 83,5 процент (Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Бурлаков**, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Черняков**).

Малай байрануудые бариха түсэбөө декабрь һарада дүүргэхын тула эдэ аймагай колхозууд шухала хэмжээ абаха зэргэтэй.

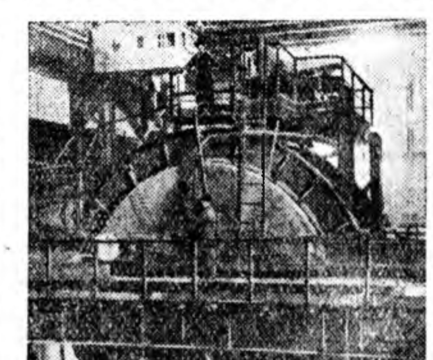

Ленинград. С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Электросила» гэжэ заводой түрүүшын жэлдэ металлургическа промышленностьда хэрэгтэй электромашинануудые олоор бүтээжэ гаргаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электроарматурщик В. Павлов электродвигатель шалгажа байна.

Мүнөөнэй Москва. Москва — Смоленскэ ба Дорогомиловска эрье шадарай городской хуби харуулагдана. Зүүн талаһаа Москва—мүрэн дээгүүр гараһан Шэнэ-Арбатска хүүргын барилга.

Чкаловска область. Орско-Халиловска металлургическа комбинадай булад хайлуулха цех ашаглалгада үгтэхэеэ байнхай. Конверторнууд, шэрэм хадагалха түхеэрэлгэ хагталгада табигдаад байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: булад болгогдохо шэнгэн шэрэм хадагалха түхеэрэлгэ.

ТАСС-эй фотохронико.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Һунгагшадай дурадхалнуудаа, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутатуудай шүүмжэлэлһээ үндэһэлэн хараалагдаһан хэмжээнүүд тухайда республикын Худалдаа наймаанай министрэй орлогшо нүхэр А. И. Ставцевай, Бурмонкоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо В. А. Манзыревай элидхэлнүүдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум һаяхан сонособо, зүбшэн хэлсээ. 1956 ондо республика доторнай һүн эхээр һаагдажа, һүөөр хэгдэһэн эдеэ хоол, овощь, хартаабха болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудай элбэгжэһэншье, эд бараанай фондын ехэ болоһоншье һаа, БМАССР-эй Худалдаа наймаанай министерство (нүхэр В. С. Данилов), Бурмонкоопсоюзай правлени (нүхэр В. Б. Танхаев) эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүн зоной эрилтые хүсэд хангаха, худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэриень улам һайжаруулха асуудалаар һунгагшадай, республикын Верховно Соведэй депутатуудай оруулһан дурадхалнуудые, шүүмжэлэлнүүдые ажаглалтанууд бэелүүлхэ тушаа хэмжээ абаагүй гэжэ Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэбэ.

Эд бараа худалдаха энэ жэлэй 10 һарынгаа түсэбые Худалдаа наймаанай министерствын предприятинууд 98,3 процент, Бурмонкоопсоюз — 97,8 процент дүүргэбэ. Худалдаанда гаргагдаха эд бараае түсэблэхэдөө алдуу гаргагдана. Худалдаа наймаанай базануудта элдэб эд бараанай, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй бии байбашье, тиимэ юумэнүүд худалдаанда, магазинуудта ходоо байдаггүй. Зарим ушарта муу шанартай бараан худалдагдана.

«Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха ба хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрие Худалдаа наймаанай министерствын, Бурмонкоопсоюзай правлениин хүтэлбэрилэгшэдэй тоодоггүй дээрэһээнь, элдэб гэм хэһэн хүнүүд худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта шурган ороно. Тэрээнһээ боложо республикын худалдаа наймаанай организацинуудта үрилтэ, хулгай үсөөрнэгүй, харин олошоржо байна. Мүн эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдахадаа хүнүүдые мэхэлхэ, хэмжүүрһээнь багаар шэгнэхэ, сэнгынь нэмээхэ мэтээр советскэ худалдаа наймаанай гурим журам эбдэдэг ябадал үзэгдэнэ.

Худалдаа наймаанай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадһаа ороһон гомдолнуудые үни удаан баридаг, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудаа түргэн усадхаха гэжэ оролдодоггүй байна.

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой организацинуудай хүдэлмэридэ иимэ ехэ дутагдалнууд юун дээрэһээ гаранаб гэхэдэ, аймагуудай, городуудай, районно, сельскэ, сомонуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүд шанга хиналта хэнэгүй, саг үргэлжын комиссинуудые энэ хүдэлмэридэ багаар хабаадуулна. БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум һунгагшадай шүүмжэлэл тушаа, республикын Верховно Соведэй депутадуудай дурадхалнууд тушаа хангалтатай хэмжээ абаагүй гэжэ БМАССР-эй Худалдаа наймаанай министр В. С. Даниловта, Бурмонкоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ В. Б. Танхаевта һануулаад, депутадуудай ба һунгагшадай дурадхалнууд болон һанамжануудые бэелүүлхээр яаралтай хэмжээ абахыень, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэри эрид һайжаруулхыень БМАССР-эй Худалдаа наймаанай министр В. С. Даниловые, Бурмонкоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ В. Б. Танхаевые уялгална. Мүн тэрэшэлэн нүүдэл наймаа, һургуулинуудтахи хамтын эдеэ хоол һайнаар эмхидхэхэ, гүрэнэй зөөри уридаг, хулгайлдаг ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ гэжэ дурадхагдаа.

Худалдаа наймаанай организацинуудта шадамар бэрхэ, шалгагдамал хүнүүдые оложо табихыень БМАССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ, Бурмонкоопсоюзай правлениндэ, аймагуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта Верховно Соведэй Президиум дурадхаба. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлгэ ба мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, социалистическэ зөөридэ эээн ёһоор, эд хэрэглэгшэдтэ анхаралтайгаар хандадаг болгохо зорилготой хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие һайжаруулхань шухала. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрие ходоодо шалган хинажа байха, тодорууагдаһан дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээ абахыень ажалшадай депутадуудай аймагуудай болон городской Соведүүдтэ даалгагдаа. Энэ хүдэлмэридэ Соведүүдэй дэргэдэхи худалдаа наймаанай саг үргэлжын комиссинуудые хабаадуулха, хиналта хэхын тула олониитын органуудай түлөөлэгшэдые хандуулха хэрэгтэй.

Верховно Соведэй Президиум ажалшадай гомдол болон дурадхалнуудые худалдаанай, кооперативна организацинуудай хэр зүбөөр, яаха саг соо харадаг байһыень ходоодо шалгаха шухала гэжэ Худалдаа наймаанай министерстводэ, Бурмонкоопсоюзай правлениндэ дурадхаа.

***

Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн алба захиргаанай комиссинуудай зүгһөө социалистическэ хуули ёһо ямараар сахиха байһан тухай асуудалые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум хаража үзөө. Аймагуудай, городуудай болон районно ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэхи алба захиргаанай комиссинууд социалистическэ хуули ёһо эбдэхэ гэжэ Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэбэ.

Сэлэнгын, Хориин, Ториин, Прибайкальска болон бусад аймгүйсэдкомуудай, Улан-Удын Городской, Железнодорожно, Пригороднэ районгүйсэдкомуудай алба захиргаанай комиссинууд хамтын хүсөөр хүдэлмэрилхэ гурим эбдэнэ. Гражданинуудта яла тохохо, заһаруулха хүдэлмэридэ хабаадуулха асуудалнуудые алба захиргаанай комиссинуудай түрүүлэгшэнэр ехэнхидээ гансааран гэхэ гү, али бүхы гэшүүдэйнгээ хабаадалтагүйгөөр шиидхэнэ.

Алба захиргаанай комиссиин хүдэлмэриин хүмүүжүүлхы үүргэ олон ушарта тоогдоногүй. Уялгата шиидхэбэринүүдые дүүргээгүй байһан тухай протоколнуудые шүүжэ үзэхэдөө, зэмэтэ хүниие дуудангүй, заочноор харадаг ушарнууд гарана. Тиимэ шиидхэбэринүүдые дүүргээгүй хүнүүд тухайда профсоюзнэ, комсомольско, партийна организацинуудтань гү, али ажаһуудаг газартань дуулгагданагүй. Хуули дабагшын хэрэгые хаража үзэхын тула предприяти, МТС, колхоздо, һурадаг газартань ошохо ябуулга хэгдэдэггүй байха юм.

Аймагуудай, городуудай, районуудай ажалшадай депутадуудай олонхи Соведүүдэй, мүн тэрэшэлэн прокуратурын органуудай ёһотой нарин хиналтын хэгдэдэггүй дээрэһээнь алба захиргаанай комиссинуудай хүдэлмэридэ иимэ дутагдалнууд, социалистическэ хуули ёһо дабадаг ушарнууд тохёолдоно гэжэ Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум тоолоно.

Алба захиргаанай комиссинуудай зүгһөө социалистическэ хуули ёһо эбдэдэг ушар бии байна гэжэ тэмдэглээд, тиимэ ябадал усадхаха хэмжээ абахыень аймагуудай, городуудай, районуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгалба.

ПВЗ-дэ һурагшадай таһалга эмхидхэгдэбэ

Үйлэдбэридэ ажалладаг ушарһаа үдэрэй сагта үхибүүдээ харууһалха сүлөөгүй гэртэхинтэй һургуулиин зарим һурагшадта зорюулан тусхай таһалга бии болгохо гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет байгша оной октябрь соо тогтоол гаргаһан байгаа.

Энэ тогтоолые дүүргэлтэ болгон, ПВЗ-гэй хүтэлбэрилэгшэд тэндэхи Культурын байшан соо 40 хүнэй һууритай тусхай таһалга эмхидхээ. Тэндэнь (нэгэдэхи ба хоёрдохи халаанда) хамтадаа 80 һурагшад ерэдэг.

Нэгэдэхи халаанайхидай даабаря дүүргэжэ байхадань, хоёрдохи халаанай һурагшад тусгаар бэлэдхэгдэһэн таһалгада ороод номоо үзэдэг. Тэндэ заняти хэхэһээ тадна, мүн амардаг, наададаг байха юм.

Һурагшадай ерэхэтэй сасуу хүмүүжүүлэгшэ Галина Николаевна Позднеева тэдэнтэй физзарядка, линейкэ хэдэг, элдэб һонирхолтой асуудалаар хөөрэлдөө үнгэргэдэг юм. Һурагшадай нэгэнииинь үдэр бүри ариг сэбэрые шалгагша болгогдон томилогдодог. Тус таһалгада байгшад тэндэ нэгэ дахин эдеэлдэг. Нэгэ үхибүүтэй гэртэхин һарадаа 50 түхэриг түлэдэг.

Иимэ таһалга эмхидхэһэнһээ хойшо үхибүүдэй элдэб гэнтын аюулда орохо ябадал усадхагдаа. Тиигэжэшье һурагшад номоо бүри һайнаар үзэдэг, сүлөөтэй сагаа зүбөөр үнгэргэдэг болонхой.

Бардам, бардам түсэбүүдһээ балгашье һүн гарахагүйл

Саарһа эрэлжэ, элдэб түсэб-даалгабаринуудые зохёохо, баталхадаа, арга шадалаа һайса бодожо үзэнгүй, шанга шанга шиидхэбэринүүдые гаргажархихада бүхы хэрэгэйнгээ бүтэшэхын тухайгаар һанадаг хүтэлбэрилэгшэд Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо бии. Түсэб-даалгабаритайгаар хүдэлхэдэ һайнииншье һайн. Энээнииие арсашагүй. Теэд арга боломжоёо хараадаа абангүйгөөр, миил кабинедтээ һуугаад, таамагаар зохёожорхиһон «түсэб» хүндэ балайшье туһа болодоггүй. Ажаһуудалай, илангаяа ажалай болохотой арга боломжо байгуулжа үгөөгүй аад, шанга шанга эрилтэ табиха, ехэ ехэ түсэб-даалгабари эльгээхэдэмнай һаалишадтамнай туһа болоногүй, харин урма зоригыень хухалнабди гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал, правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Дёмин, зоотехник нүхэр Коденева гэгшэд ойлгоногүй ха. Эдэ нүхэд һү һааха һарын, арбан хоногой, үдэр-үдэрэй даалгабари табихань багадаад, һүүлэй үедэ һаамхай ямар үнеэнһээ үдэртэ хэды литр һү һааха түсэб һаалишан бүхэндэ эльгээдэг болобо. Энэшье муу бэшэ гэлэй. Теэд тэрэ түсэбүүдээ дүүргэхын түлөө колхозой хүтэлбэрилэгшэд ёһотойгоор оролдодоггүй, эмхидхэлэй мүртэй хүдэлмэри ябуулдаггүй байна ха юм.

Гэтэр, колхозой правлениин түсэб-даалгабаринуудые оролдосотойгоор зохёожо, һү һаалгые дээшэлүүлхэ тухай һаалишад, малшадаа уряалһаар байтарынь, үдэр хоног ошохо тума бага һүн һаагдадаг боложо байна. Октябрь һарын түрүүшын арбан хоног соо үнеэн бүриһөө 20,8 литр һүн һаагдаһан байгаа һаа, ноябрь һарын түрүүшын арбан хоног соо орой 14,1 литр һаагдаба. Тиихэдэ ноябрь һарын түрүүшын арбан хоногойхитой сасуулхада, хоёрдохи арбан хоногто үнеэн бүриһөө литр һүн багаар һаагдаа. Мүнөө үдэртөө үнеэнһээ дунда зэргээр литрһээ заа үлүүтэй һүн һаагдадаг болобо.

Эндэ һү һаалга юундэ доошолжо байна гээшэб?

Гол шалтагааниинь хадаа, колхоз малайнгаа, илангаяа һаалиингаа малай үбэлжэлгэдэ бэлдээгүй, үбэлэйнгөө үеын хүдэлмэриие эртээнһээ бодомжолоогүй байцоо. Мүнөө болотор эндэ үнеэд байрада оруулагдаагүй, уянда байжа эдеэлнэгүй, газаа хүйтэндэ һаагдана. Һаамхайшье, һубайшье үнеэд суг хамтадаа нэгэ адляар эдеэлжэ байһан зандаа. Үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэгдэжэ абтаһан байбашье, үнеэд бэшэ малтай хамта үдэр бүри бэлшээридэ гаража, хагда муутай газараар хүйтэндэ дааража ябана. Үнеэд арба гаран модоной газарта үдэр дүүрэн эсэтэрээ ябаад ерэдэг байха юм. Мүнөө үбэлэй хүйтэндэ бэлшэжэ ябаһан үнеэдһээ юун биратай һүн гараха гээшэб?

Яһала оройтожо, ноябрь һарын тэн багһаа үнеэдтэ силос эдюулэгдэжэ захалба. Теэд һүнэй ехээр һаагдашаһаниинь харагданагүй. Юундэб? Нэгэдэхеэр, дулаан байра соо, кормушкануўд соо бэшэ, газаа һалхи жабарта сэл хүйтэн силосые үнеэдэй хүл доро хаяжа үгэхэдэ мүртэй хоол болоногүй, гэшхэгдэжэ, бутаржа дууһана; хоёрдохёор, даараж байһан үнеэд ядахадаа бүлеэдхэгдэһэн уһа уунагүй.

. Үбһэ, солоомо болон бусад тэжээлнүүдые уридшалан хэршэжэ, бутаргажа, шанажа, дэбтээжэ байгаад, буйлуулан амтаруулжа байгаад, үнеэдтэ үгэхэдэ дуратайгааршье эдидэг, эдиһэнээ шэнгээхээршье һайн байдагынь мэдээжэ. Иигэжэ эдеэлүүлхэдэ үнеэд һураггүй ехэ һү гарадаг. Теэд калининайхид энэ шухала аргые юундэшьеб тоодоггүй. Фермэ дээрэ 2 кормозапарник бии аад, хэрэглэгдэнэгүй. Ядахадаа солоомошье хэршэгдэжэ, малда эдюулэгдэнэгүй.

Ноябрь һарын дүүрэтэр тооной үнеэдэй үдэр соо эдихэ тэжээлэй нормо табигдангүй байба. Үбһэ тэжээлэй балансашье гаргагдаагүй. Энээндэ, тон түрүүн, зоотехник нүхэр Коденева зэмэтэй.

Үбэлжэлгын үедэ мал харууһалха тухай зоотехническэ заабаринуудые бэелүүлхэ гээшэ тон шухала. Теэд энэ колхозой һаалиин гүүртэнүүдтэ зоотехническэ заабаринуудые сахиха хэрэг мартагдашанхай. Малай байранууд, хашаа хоройнууд шэбхэ шабааһанһаа муугаар арилгагдана, дал соо хохир, хюрөөгэй хибэдэһэ мэтын зүйлнүүд дэбдигдэнэгүй.

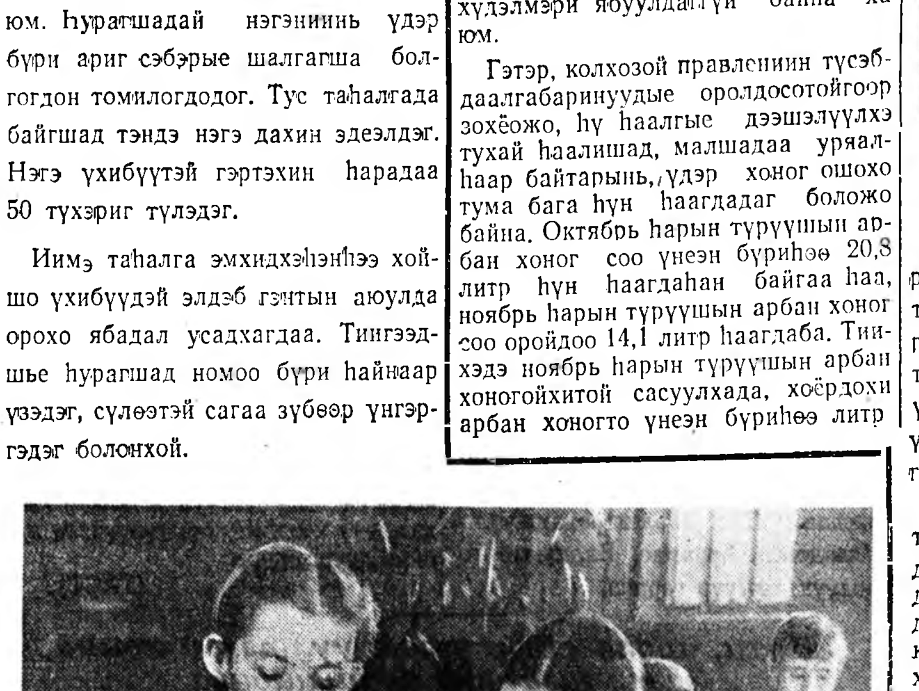
Фермэдэ ямар үнеэнэй бухада ороһые, али үшөө һубай ябажа байһыень мэдэхын аргагүй. Энээн тушаа хүнэй һанаагаа зободоггүй байһан дээрэһээ ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ фермын үнеэдэй хахад заримань гэхэ гү, али тодорхойлбол, 84 үнеэн һубай байшоо һэн. Тиимэһээ мүнөө олохон үнеэд шэргэшэнхэй. Энээнэй гэмээр хэды ехэ һүн абтангүй хосорбо гээшэб! Гэхэ зуура, мүнөө баһал нёдондоной дутуу дунданууд дабтагдаха болоод байна. Энэ талаар эмхи гуримгүй байгдадаг дээрэһээ һаалишад үнеэгээ хэзээ шэргээхэсэшье мэдэнэгүй. Олохон ушарта үнеэд болзорһоо урид шэргээгдэшэнэ.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд түсэбүүдые зохёоходоо яһала мэргэжээд, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө ёһотойгоор тэмсэдэггүй, энэ хэрэгтэ «хамсыгаа шуужа» оролдоггүй байһаниинь гэмшэлтэй. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхоз үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 800 литр һү һааха түсэбтэй аад, 764 литр һаагаа һэн.

Мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үедэ нёдондонойхидо орходоо 2—2,5 дахин ехэ һү һаахын түлөө тэмсэл бүхы республика доторнай дэлгэржэ байна. Энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, мүнөө үедэ нёдондонойхидо орходоо 3—4 дахин ехэ һү һааха арга энэ колхоздо хүсэд бии. Энэ гансахан юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, колхоздо нёдондонойхидо орходоо 4 дахин ехэ элдэб тэжээл бэлдэгдээ. Шэмэ һайнтай силосшье, зелёнкошье, тариа талхашье бардам хүрэхөөр суглуулагдаа. Гансал оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тон түрүүндэ, нүхэд Дёмин, Кононов гэгшэд хоёрһон хөөрэлдөөгөө орхижо, һаалиин гүүртэнүүдтэ ябадаг болохо, бодото эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха ёһотой. Тиихэдэ зоотехник нүхэр Коденева өөрынгөө уялгые мэдэржэ, хүдэлмэрсэ ябуулха, малай харууһа, эдеэлүүлгые һайжаруулха тушаа дары хэмжээ абаха зэргэтэй.

Үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэжэ абаһан аад, тэрэнээ малдаа эдюулжэ шадангүй, һү һааляа доошолуулжа байха гээшэ тон таарахагүй, саашадаа тэсэмээр бэшэ ябадал мүн.

И. Мункоев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) эхин һургуулиин һурагшад Люда Коновалова (гэртэхиниинь ПВЗ-гэй зэд хайлуулдаг цехтэ ажалладаг), Тая Дронова (эхэнь түмэр замай вокзалда хүдэлдэг) һургуулиин таһалгада номоо үзэжэ байнад.

В. Муллерай фото-текст.

КОММУНИСТНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛЫЕ ХИНАЖА, ШАЛГАЖА БАЙХА

☆

Е. ЗОЛТОЕВ, КПСС-эй Яруунын айкомой секретарь

☆ ☆

Коммунистнуудай политическэ һуралсалые КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор эмхидхэхэ талаар Яруунын аймагай партийна организаци зарим тэды хүдэлмэри хэжэ эхилээ. Партийна һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ КПСС-эй XX съездын материалнууд бүхы кружогуудта шудалан үзэгдөө һэн. Нажар зунай үедэ партийна организацинуудта съездын материалнуудаар лекци болон элидхэлнүүд уншагдадаг байгаа.

Партийна һуралсалай үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд партийна суглаануўд дээрэ хэлсэгдэһэн, шэнэ жэлдэ коммунистнуудай һуралсалые ямараар эмхидхээ һаа һайн бэ гэжэ коммунистнуудтай хөөрэлдэгдэһэн юм.

Манай партийна организацида нёдондо коммунистнуудай политическэ һуралсал тодорхойлхо үедэ һайн дуранай гурим эбдэһэн ушарнууд үзэгдөө бэлэй. Коммунистнуудай дура хүсэлыень, тэдэнэй эрдэм һургуули, политическэ бэлэдхэлые хараадаа абангүйгөөр кружогуудта ябажа, партиин түүхэ гү, али политһургуулиин ном үзэхэш гээд лэ бэшэжэрхидэг ушарнууд яһала бии байгаа. Энээнһээ боложо зарим коммунистнууд политическэ эрдэмээ дээшэлүүлгэдэ эдэбхигүйгөөр хандадаг, занятидаа муутаар бэлэдхэдэг гү, али заримдаа оройдоошье тэрээндэ ерэдэггүй ушарнууд гараһан байгаа.

Марксизм-ленинизмын теориие бэеэ даагаад һурахабди гэжэ бэшүүлһэн аад, үзэхэ гэһэн номоо һара һарлан дэлгэжэ уншалаггүй, бэеэ даагаад һураа гэжэ миил нэрэ зүүгээд ябадаг коммунистнууд баһал бии байһан юм. Партийна һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ үйлэдбэриин тодорхой экономико шудалха кружогууд тон үсөөн байһан, тэрэ мүртөө муугааршье хүдэлһэн юм.

«Партийна гэгээрэлэй системэдэхи һуралсалай жэлэй дүнгүүд, һуралсалай шэнэ жэлдэ партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн энэ оной август һарада КПСС-эй ЦК-тэй абаһан тогтоолой заабариие, мүн коммунистнуудай суглаануўд дээрээ, миии хөөрэлдөөнүүдтэ хэлэһэн һанамжа, дурадхалнуудыень, тэрэшэлэн нёдондо жэлэйнгээ дутагдалнуудые хараадаа абалсажа, партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэһэн байнабди.

Коммунистнуудай дура хүсэлтэй тааралдуулан, энэ жэлдэ манай аймагта хүдөө ажахын тодорхой экономико шудалха 12 кружок, промышленностиин, финанс болон кредит, худалдаа наймаанай экономико шудалха 3 кружок, партиин түүхые ба философиин асуудалнуудые шудалха хэдэн кружок, мүнөө үеын политика шудалха 16 кружок эмхидхэгдэһэн байна. Партийна гэгээрэлэй кабинедэй дэргэдэ политэкономи шудалха семинар хүдэлнэ. Тэрээндэ партийна ба советскэ эдэбхитэд хабаадана. Эдээнһээ гадна колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй ба партийна организацинуудай секретарьнарай хабаададаг хүдөө ажахын тодорхой экономико шудалха семинар хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. 166 коммунист бэеэ даагаад һурана. Дээдэ һургуулинуудта заочноор 13 коммунист, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ һургуулинуудта 15 коммунист һуража байна. Бүхылөө 346 коммунист, 91 комсомолецнууд, партийнабэшэ 70 эдэбхитэд кружогуудта һурана.

Пропагандистнуудые шэлэн олохо, тэдэндэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй айком анхаралаа ехээр табидаг боложо байна. Аймаг доторнай 33 пропагандист хүдэлнэ. Тэдэнэй ехэнхи хубинь эрдэм ехэтэй, пропагандистска хүдэлмэриин баян дүршэлтэй хүнүүд юм. Тэдэнэй 17-ниинь дээдэ эрдэмтэй, 5-ниинь хүсэд бэшэ дээдэ эрдэмтэй, 11-ниинь дунда һургуули дүүргэнхэй. Тэдэнэй дунда нүхэд Гончиков, Шэрабон, Абашеев, Балдунников, Номтоев гэгшэд хэдэн жэлэй туршада пропагандистнуудаар хүдэлжэ байнхай. Байгша ондо КПСС-эй обкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн пропагандистнуудай 1 һарын курсада 9 хүн һуража ерээ. Бэеэ даагаад һурагшадта туһалхын тула тусгаар консультантнууд, элидхэлшэд томилогдонхой.

Аймаг доторнай партийна гэгээрэлэй шэнэ жэл октябриин 15-һаа эхилһэн байна. Мүнөө үедэ кружок бүхэндэ 3—4 заняти үнгэргэгдөөд байна.

Зарим кружогууд занятинуудаа һайнаар үнгэргэдэг юм. Пропагандист П. А. Абашеевэй хүдэлмэриие тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ нүхэр хэдэн жэлэй туршада пропагандистаар хүдэлнэ. Мүнөө тэрэ промышленна предприятинуудай экономико шудалха кружок хүтэлбэрилнэ. Заняти бүхэнөө һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэртэнэ. Шудалжа байһан темэ бүхэндөө предприятиин байдалһаа абтаһан бодото баримтануудые хэрэглэнэ. Предприятиин түрүү хүнүүдэй, түрүү бригадануудай, гээгдээшэдэй ажал хэрэгүүдһээ жэшээ харуулхаһаа гадна, уралан нарижуулагшадай оруулһан дурадхалай ямар ашаг туһа үгэдэтыень тоо баримтануудаар харуулан хөөрэжэ үгэдэг. Тиихэдэнь коммунистнууд тэрэнэй хэлэһые ехээр һонирхожо шагнаал, хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Мүн Молотовой нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин пропагандист нүхэр Гончиков, Нарһатын дунда һургуулиин пропагандист нүхэр Д. Г. Номтоев занятинуудаа һонирхолтойгоршье, ойлгосотойгоршье үнгэргэдэг байна.

Гэхэтэй хамта, зарим кружогуудай болон пропагандистнуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Һумяханай совхозой парторганизациин пропагандист нүхэр Аверочкин, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин пропагандист нүхэр Шлыков, мүн пропагандист нүхэр Белов гэгшэд занятинуудаа саг болзор соонь эхилээгүй. Зарим ушарта занятинуудайнь таһалдаха ушарнууд үзэгдэнэ. Зарим колхозуудай партийна эхин организациин секретарьнууд партийна һуралсалай, кружогуудай занятинуудай удхые һайжаруулха тушаа анхарал багаар табина. КПСС-эй айкомой гэшүүд, аппарадай хүдэлмэрилэгшэд кружогууд, семинарнуудай занятинуудта байлсажа, байра дээрэнь пропагандистнуудта туһаламжа хүргэдэг болохо зорилго табинабди.

Марксистско-ленинскэ теори бэеэ даагаад шудалагшадта КПСС-эй айком анхаралаа торьтойгоор хандуулдаг, тэдэниие саг үргэлжэ хинан шалгажа байдаг болонхой. Бэеэ даагаад һурагшадта партийна организацинууд туһаламжа үзүүлнэ.

Коммунистнуудай политическэ һуралсалые ходоло хинажа, шалгажа, анхаралһаа холодуулангүй байнабди. Тиигэжэ партийна пропагандые ажабайдалтай, манай аймагай партийна организациин шиидхэжэ байһан бодото ажал хэрэгүүдтэй нягта холбоотойгоор ябуулжа, малажалай ашаг шэмэ, ороохо тариянай ургаса 1957 ондо бүри ехээр дээшэлүүлхэ, колхозуудайнгаа совхозойнгоо олзо ехэ болгохо зорилго урдаа табинхайбди.

„Агитаторай блокнодой“ ээлжээтэ номер

Партиин обкомой пропаганда болон агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер хэблэгдэн гараба.

«Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд» гэһэн бүлэг дотор БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь нүхэр В. Л. Островскаягай статья толилогдобо. Тэрэ статья Советскэ Союзай Конституциин үдэртэ зорюулагдана.

«Темлюйцемстрой» трестын коллектив барилга хэхэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ гэжэ трестын партбюрогой секретарь нүхэр М. Ермаков статья соогоо бэшэнэ.

Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Д. Цынгунова үбэлэй сагта үнеэдһээ һү һаалгые зунайхиһаа бүри ехэ болгожо байһан тухайгаа бэшэг соогоо бэшэнэ.

Агитаторай туһаламжа гэһэн бүлэг дотор байгша оной декабрь һарада хэгдэхэ хөөрэлдөөнүүдэй жэшээтэ темэнүүд болон литература дурадхагдана.

Хони үсхэбэрилхэ зарим асуудалнууд тухай

М. ИЛЬИН, БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын хони үсхэбэрилгын талаар ахалагша инспектор.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын колхозууд хонин ажалаа зарим тэсэ хүгжөөжэ байна. Хэрбээ 1950 онойхитой сасуулбал, 1956 ондо гурба дахин ехэ ноолон хайшалагдаа. Энээнэй ашаар манай республика гүрэндэ ноолo тушааха ба худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, ороной областьнууд болон хизаарнуудай дунда түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлбэ.

Энэ амжалта халаа хонидой үүлтэрэй һайжаржа байһанай, хони хурьгадай һайнаар харууһалагдадаг, эдеэлүүлэгдэдэг болоһоной ашаар лэ түлэб туйлагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнииие нэгэ иимэ жэшээ дээрэһээ харуулжа болохо. 1956 ондо Кяхтын аймагай колхозуудта нёдондонойхидо орходоо 7,6 процент ехэ гэхэ гү, али хонин бүридэ 300 грамм ехэ ноолон хайшалагдаа. Тиихэдэ энэ аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо гансахан жэл соо ноолo хайшалалга 67,6 процентээр дээшэлбэ. Нёдондонойхидо орходоо хонин бүриһөө 970 грамм ноолон ехээр хайшалагдаһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүд дээрэһээ, мүн түрүүшүүлэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, ноолo үшөө ехээр абаха арга боломжо манайда бии. Олохон колхозууд арга боломжонуудаа хүсэтэйгөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Ноолo ехээр абадаг болохын түлөө үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри ябуулхатаяа хамта хонидоо түргэнөөр үдхэхэ ёһотойбди. Илангаяа нарин ба нарибтар ноолотой хонидые олоор үдхэхэ шухала. Гэтэр, һүүлэй хоёр жэл соо нилээд хөөрэлдөөн болобошье һаа, хонидой тоо толгой 5—7 процентһээ ехээр олошорноогүй, хонин бүриһөө жэлдэ зуугаад грамм ехэ ноолон хайшалагдана. Зарим аймагуудта, жэшээнь, Баргажанай, Байкало-Кударын, Кабанскын аймагуудта хонидой тоо үшөө доороһон байна. Тарбагатайн, Иволгын аймагуудта ноолo хайшалалга дээшэлээгүй.

Хонид яахадаа удаанаар үдэнэб? Тэрэнэй ямар шалтагаан бииб?

Бултыень тоолохо болоо һаа, шалтагаанууд олон. Теэд гол шалтагаанууд юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, ороондо хайша **хэрэгээр, муугаар оруулагдадаг дээрэһээ хонид олоороо һубайрна;** хоёрдохёор, **хонид муугаар харууһалагдана, мүртэйгөөр эдеэлүүлэгдэнэгүй, тиигэжэ хонид турадаг, гарзалдаг байна бшуу;** гурбадахяар, **хонид элдэб гаргашада гаргагдана, худалдагдана.**

1. ИСКУССТВЕННЭ ҮРЭЖҮҮЛГЭ, ҮБЭЛ ТҮЛ АБАЛГА — ТҮРҮҮ АРГА МҮН

Олохон колхозуудта хонид эмхи журамгүйгөөр, хайша хэрэгээр ороондо оруулагдажа үргэлжэлһөөр. Хусанууд, мүн эхэ хонид ороондо ороохынгоо урда тээ һайн харууһа, эдеэлүүлгэндэ табигдажа, бэлдэгдэдэггүй байна. Ороной бусад областьнуудһаа жэл хахадтайдаа асарагдаһан түлгэ хусануудай заримайниинь муугаар харууһалагдажа, журагүйгөөр эдеэлүүлэгдэжэ байгаад, хойшодоо оройдоошье томо болохогүй, ноолоёо ехэ болгохогүй шарнууд үзэгдэнэ. Тиигээд тэдэ хусануудай үрэнь муудажа, хонидой олохониинь һубай байшадаг.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ жэшээлэшэгүй һайн байһанаа харуулаа. Энэ түрүү аргые һайнаар, бүхы заабариин ёһоор хэрэглэһэн газарта эрхим амжалта туйлагдана. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой техник-үрэжүүлэгшэ нүхэр А. С. Захаров хонидой һубайралгые хойдонь үгы болгожо, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаа. Теэд энэ арга олон газарта тоогдодоггүй, муугаар хэрэглэгдэдэг байна.

Манай эндэ үбэлэй эртын хурьгадые абахада үлүү һайн байһаниинь тодороо. Гэтэр, хурьгадые үбэл абахада һайн гэжэ хэлэдэгшье һаа, үнэндөө хабар, дулаан болоһон хойно хонидоо хурьгалуулхая оролдожо байдаг хүтэлбэрилэгшэд колхозуудта яһала бии. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай партийна, советскэ органуудай, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд дулаан болоһон хойно хурьгадые абахаяа оролдодог. Энэ жэлдэшье олон хонин орой хурьгалхань.

«Шүдэгүй болобо», «хүгшэрбэ» гэһэн шалтаг бараад, элдэб гаргашада хонидой 18 — 20 процент жэлһээ жэлдэ гаргашалагдана. Энээн дээрэһээ хараад багсаахада, хонин дунда зэргээр оройдоол 5 хүрөөд хүгшэрдэг болоно. Теэд үнэндөө энэ тиимэ бэшэ. Табатайдаа хонид хүгшэржэ, шүдөө унашаха бэшэ, харин тиигэжэ шалтаг баридаг хүтэлбэрилэгшэд лэ тэдэниие «шүдэгүй болгожо», «хайшан гээ һаа, энээхэн таргахание мяхан болгожорхихо гээшэб?» гэжэ һанажа ябадаг байна. Сэхыень хэлэбэл, залуу, тарган хонид «мяхан болоод», хүгшэнүүдынь һүрэгтэ үлэшэдэг байна бшуу. Ингэжэ залуу малые таргашалжа эдижэрхёод, али худалдажархёод байхада һүрэгтэ хүгшэн, муу хонид үлэшэнгүй яахаб? Тиимэһээ хонидые иишэ тиишэнь гаргашалдаг заншалтай эрид тэмсэхэ хэрэгтэй.

2. ХОНИДОО ҺАЙНААР ЭДЕЭЛҮҮЛХЭ, ХАРУУҺАЛХА

Хонидоймнай үүлтэр һайжаржа, гүрэндөө ноолo ехээр тушаадаг болообди. Гэбэшье, энэ талаар дутагдалнууд олон, шанар муутай ноолон ехээр тушаагдана. Тарбагатайн, Курумканай, Баргажанай колхозуудай гүрэндэ тушааһан ноолоной хахадһаа ехэнхи голодоһотой, дундуураа «үлэн наридхатай» байшоо. Тиихэдэ бүхы республика дотор тушаагдаһан ноолоной хахадынь шахуу иимэ «үлэн наридхатай» байгаа. Энээнһээ боложо манай колхозууд аяар 5 миллион шахуу түхэригэй олзо дутуугаар абаһан байна.

Хонидоймнай ноолон юундэ иимэ «үлэн наридхатай» байшанаб?

Юундэб гэхэдэ, үбэлжэлгын үедэ хонидоо муугаар харууһалжа, дутамагаар эдеэлүүлжэ, ноолыень муудхуулнабди. Хонид үбэл, зунгүй бэлшэжэ эдеэлээд ябахадаа хамаагүй гэжэ һанадаг зарим хүнүүд манайда бии. Ноолонойнь голодоһотой, иимэ «үлэн наридхатай» болохогүйн тулада, мүн үбэл эртэ гараһан хурьгадай ноолоной жэгдэ үдхэнөөр ургахын тулада хонидые үбэлжэлгын үедэ һайнаар эдеэлүүлжэ байха хэрэгтэй. Тала газарай нютагуудта бэлшээриин хагданай хажуугаар хонидто нэмэлтэ болгон үбэлдөө толгой бүриин 2—2,5 центнер үбһэ, 50 килограмм силос. 20 —30 килограмм талха таряанай зүйл эдюулжэ байха хэрэгтэй. Энэ хадаа миин доодо захыень абаһан нормо гээшэ. Үбэлжэлгын үедэ хонидые хагданда һайнаар бэлшээжэ байха хэрэгтэй.

Мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үедэ хонидоо мартажэрхихагүй, тэдэнэй харууһа, эдеэлүүлгые һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала. Урдынхидаал адли «иигэн тиигэн параалдаха бэшэ гүбди» гээд һууха бэшэ, хонидой үбэлжэлгые һайнаар эмхидхэхэ ёһотойбди. Үбэлэй янгинама хүйтэнэй болоогүйхэн байхада холо саагуурхи бэлшээринүүдтэ хонидоо ябуулхада хожом хожомоо дээрэ байха.

Колхозойнгоо центртэ гү, али тосхондо дүтэ үбэлжэжэ байһан хонид хагда муутай, хал болошоһон газарнуудаар бэлшэхэ баатай болодог. Ингэжэ хонидойнгоо отарануудые дүтүүр байлгаха гээшэ буруу. Нүүжэ байгаад, хонидойнгоо бэлшээрие һэлгэжэ байдаг хонишод али болохоор дэмжэгдэхэ ёһотой.

3. ҮҮЛТЭР ҺАЙЖАРУУЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҮСЭД НЭТЭРҮҮГЭЭР ЯБУУЛХА

Хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхатаяа хамта, үүлтэрыень һайжаруулха, гүрэндөө шанар һайнтай нарин, нарибтар ноолo ехээр тушаадаг болохо хэрэгтэ гол анхаралаа табиха ёһотойбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдаа. Мүнөө жэлдэ нарин ноолo гүрэндэ тушааха ба худалдаха түсэб 349 процентээр, нарибтар ноолo—114—119 процентээр дүүргэгдэбэ.

Манай Бурят-Монголдо нарин ноолотой үүлтэртэ хусануудые асаржа, нютагай шэрүүн ноолотой хонидто табидаг болоһоор үнинэй. Теэд хонидоймнай үүлтэр үшөөл удаанаар һайжардаг байһан юм. Һүүлэй хоёр жэл соо элитээр хубилалта боложо, нарин ба нарибтар ноолo ехээр хайшалдаг болоһон байнабди. Тиигэбэшье, олонхи колхозуудта диилэнхи олон хонидынь шэрүүн, шэрүүбтэр ноолотой ябаһан зандаа.

Зарим нютагуудта хонидой үүлтэр юундэ удаанаар һайжарнаб?

Энээнэй шалтагаан олон. Гол шалтагаануудайнь нэгэн юуб гэхэдэ, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ороной бусад областьнуудһаа үүлтэр һайнтай хусануудые асараад, хонидто табибалнайл һайн үүлтэрэй нарин ноолотой хурьгад гарашаха гэжэ һанадаг байна. Тэрэ буруу. Үүлтэр һайнтай залуу хусануудые асараад, һайнаар эдеэлүүлэн харууһалжа, саашадань түлжүүлхэ хэрэгтэй. Һайн үүлтэрэй түлгэ хусануудые асараад, муугаар байлган тураагаа, зүдэрүүлээ һаамнай, саашадаа түлжэжэ, томошье болохогүй, хонидоймнай үүлтэрые һайжаруулхагүйшье байна.

1955 ондо Курумканай аймагай Ленинэй, Кировэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта дунда зэргээр 53,2 килограмм шэгнүүртэй хусанууд асарагдаад, жэл үнгэрһэн хойно — энэ жэлдэ тэдэниие шэгнэхэдэ тус бүридөө дунда зэргээр 53 килограмм татаа. Тэдэ түлгэ хусанууд жэл соо томо боложо, 70—75 килограмм татаха байһан аад, үшөө хорошобо. Асарагдаад байһанайхида орходоо ноолонииньшье богони, зариманuудайнь «үлэн наридхатай» байба. Иимэ хусануудаа хаража шадахагүй газарта хонидой үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри ябуулагдана гэжэ хэлэжэ болохо аал? Энэ хадаа миин өөһэдыгөө мэхэлжэ байһан ябадал гээшэ.

Хонидой ноолоной, бэсынь шанарые харалсажа, хуса таарулан табиха гээшэ шухала удхатанартай. Теэд энэ заабари баһал тоогдодоггүй. Эхэ хонидой отарануудта шэнгэн, богони ноолотой, эрэмдэг бэетэй хонид али олон бии. Иимэ хонидто һайн үүлтэрэйшье хуса табихада мүртэй хурьган гарадаггүй. Манай хүршэнэр — Читын областиин хонишод иимэ эрэмдэг, муу бэетэй хонидые али болохоор үгы болгожо, хэдэн һай һайн бэетэйнүүдыень һүрэгтөө үлөөжэ байдаг.

Үүлтэртэ хусанууд томо бэетэй, үдхэн, ута, ехэ ноолотой байхадаал һайн. Манай колхозуудта 10 килограммһаа дээшэ ноолo үгэдэг, 70—90 килограмм шэгнүүртэй хусанууд яһала олошоржо байнхай. Гэбэшье, ноолo багатай, бэеэр бага хусанууд али олон хэрэглэгдэнэ. Зарим колхозуудта шэрүүбтэр ноолотой хусанууд хонидто үшөө табигдажа үргэлжэлһөөр. Ноолo муутай, бага бэетэй хусануудые һүрэгтэ бариһанай хэрэггүй, тэдэниие түргэнөөр шэмхүүлхэ хэрэгтэй.

Зарим колхозууд хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулха, нарин ноолo ехээр абадаг болохо зорилгоор ондоо областьнуудһаа үүлтэртэ түлгэ хонидые худалдажа асардаг байна. Энээниие һайшаамааршье бэшэ юм. Юуб гэхэдэ, өөһэдынгөө шэрүүбтэр, нарибтар ноолотой боложо ябаһан хонидто һайн үүлтэрэй хуса табяад, хони хурьгадайнгаа харууһа, эдеэлүүлгые һайжаруулаа һаа, нарин ба нарибтар ноолотой хурьгадые абажа шадахабди. Энээн тухай манай түрүүшүүлэй туйлаһан амжалтанууд гэршэлнэ. Нютагай шэрүүн, шэрүүбтэр ноолотой хонидто нарин ноолотой хусануудые табижа, хэдэхэн жэл соо үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие бодомжотой һайнаар ябуулһан Боргойн совхоз мүнөө жэлдэ 20 мянга гаран хонидойнгоо нэгэ-нэгэнһээ 4 килограмм шахуу ноолo хайшалаа. Читын областиин колхозууд болон совхозууд нютагай эрхэ байдалда тааран өөһэдын нарин ноолотой хонидой үүлтэр бии болгоо.

4. НАУКЫН ТУЙЛАЛТА, ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛЫЕ ХОНИН АЖАЛДАА ХЭРЭГЛЭХЭ

Манай хони үсхэбэрилгэдэ наукын туйлалтанууд болон түрүү дүршэл үшөөл һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Энээнэй гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, манай колхозуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, мүн хонишод нарин ноолотой хонидые яажа үсхэбэрилхэ тухайгаа һайнаар мэдэнэгүй. Манай Зооветеринарна институт болон хүдөө ажахын техникум дүүргэжэ гараһан залуу мэргэжэлтэдэй өөһэдөө хонидые искусственна аргаар үрэжүүлжэ, малда бонитировко хэжэ шададаггүй байдагынь тон гэмшэлтэй. Энэ дутагдалые усадхаха, нарин ноолотой хонидые яажа үсхэбэрилхэ заабаринуудые үргэнөөр шудалха саг болоо.

Республикын болоод нютагуудтахи партийна, советскэ организацинууд хони үсхэбэрилгые үшөөл халирхайгаар хүтэлбэрилнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэ талаар Хүдөө ажахын министерстводэ дутагдалнууд олон.

Малажалай эгээ олзо доход ехэтэй һалбари болоһон хони үсхэбэрилгые түргэнөөр хүгжөөхын тулада ёһотойгоор «хамсыгаа шуужа» орохоор саг болоо.

Оролдосото ажалайнгаа түлөө

Энэ жэлдэ Кяхтын аймагай Субагнютагта таряа талханай болоод бусад ургамалай баян ургаса хуряагдаа. Һая Маленковой нэрэмжэтэ колхозой правлени гэшүүдэйнгээ ажалай үдэртэ таряа, мүнгэ уридшалан авансаар хубааба. Үнэн сэхээр, оролдосотойгоор ажаллажа, артелиингээ баялигые арьбадхалсажа байдаг колхознигууд ажалта үдэртөө таряа талха, мүнгэ ехээр абаба.

Эрхим хонишон БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Цыпелма Дансорунова отара дээрэ хоёр басагадтаяа хамта хүдэлөөд, 9 һара соо гурбуулан 3138 ажалта үдэр оложо, тэрээндээ авансаар 300 пүүд таряа, 5857 түхэриг мүнгэ абаба. Тэрэнһээ гадна түл һайнаар абаһанайнгаа түлөө 13 хони ажалай нэмэлтэ түлбэридэ абаа. Хэрбээ нүхэр Дансоруновагай өөрынгөө ажалта үдэртэ абаһан юумыень мүнгэн дээрэ гаргаха болоо һаа, эрхим хонишон һара соо дундуур абахада 2000 түхэриг олоно.

Мүн лэ эрхимээр ажаллажа, холо ойгуур суурхажа байдаг хонишон Бутыд Гармаева энэ жэлэй үнгэрэгшэ 9 һара соо гансаараа 1203 ажалта үдэр оложо, 120-ёод пүүд таряа, 2434 түхэриг мүнгэ абаба. Бутыд Гомбоевна ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 8—9 хони абаха болонхой.

Ажалта үдэртөө иимэ ехэ таряа, мүнгэ абаһан колхознигууд олон.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхознигууд малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

П. Дагбаев.

Хүршэ областьдамнай

Иркутска область. Ангар мүрэнэй баруун эрьедэ Братска ГЭС-эй барилга шадар бетоной, хабсаргагдадаг түмэрбетоной, шлакобетоной, холисогүй бетоной заводууд баригдажа байна. Тус предприятинуудай гаргаһан зүйлнүүд ГЭС-эй плотина, мүн гэрынь барихада хэрэглэгдэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шлакобетоной заводой пропарочна камерые шлагаар дүүргэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Луговодуудта туһаламжа хэрэгтэй

(Редакцида ерэһэн бэшэг)

Колхозоймнай 525 гектар сабшалан бүхыдөө шахуу —480-яад гектарынь уһалууриин юм. Тиимэһээ, 6 хүн нэгэ звено боложо, үбэл зунгүй сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ табигданхайбди. Сабшалангаймнай бүхы газар бидэндэ хубаагдажа үгтэнхэй. Нүхэр Буерачный бидэ хоёрто Алтан гэжэ газарай 170 гектар сабшалан даалгагдажа үгтэнхэй.

Үнгэрһэн жэл хура бороогүй, ган гасуур байжа, сабшаламнай тиимэ һайнаар ургаагүй. Тиигэбэшье, бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер үбһэ абаһан байнабди. Энэмнай тон бага гээшэ. Бидэнэр ерэхэ жэлдэ ниитынгээ адуу малда бардам хүрэхэ бүдүүн тэжээл бүри ехээр хуряажа абахын тула сабшалангаа һайжаруулхын түлөө оролдонобди.

Мүнөө үедэ бидэнэр гол түлэб сабшалан дээрээ тошон халяанабди. Хабартаа саһа, мүльһэнэй хайлахада һайрамай уһа тогтоожо абахын тула хаалтануудые хэхэ модо, шулуу, модоной гэшүүһэ зөөнэбди. Мүн сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ эхилэгдээ.

Үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абахын тула сабшалангаа хабартаа хэдэн дахин уһалдагбди. Тиигээд, зунай сагта хура бороогой удаан ороогүйдэ хатаһан газарыень хаража байгаад, уһалдаг байнабди. Хабартаа газарай гэдэхэтэй хамта сабшалан дээрэ ургаһан һөөг бургааһые малтажа хаяха, сабшалангаа сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Жэлэй дүрбэн сагта манай хэхэ хүдэлмэри яһала ехэ юм. Гэбэшье, мүнөө үедэ оройдоо 3—4 хүн хүдэлмэрилжэ байнабди. Уһалууриимнай канаванууд ехээр хуушаршоо. Шэнэ канаванууд малтагданагүй. Колхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд хүнүүдые нэмэжэ үгэхэбди, луговодуудайнгаа хүдэлмэридэ туһалхабди гэжэ найдуулна. Хэлэһэн тэрэ үгэдөө хүрэхэ, сабшалан һайжаруулха хэрэгые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ саг болоо.

А. Пахолков, Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговод.

Түрүү заводуудай нэгэндэ...

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай складуудай хашаан сооһоо хүндэ ашаатай поезднууд гаража, холын аян замда зорибо...

Тус предприятиин олон мянган хүдэлмэришэдэй үйлэдбэрилһэн консервэ, колбаса болон эдеэ хоолой бусад зүйл оронойманай промышленна центрнүүдэй ажалшадта элбэгээр эльгээгдэдэг байна. Эдэ үдэрнүүдтэ консервнэ заводой хүдэлмэришэд комбинат соогоо түрүүлжэ ябана. Советскэ Конституциин Үдэрэй хүндэлэлдэ тэдэнэр шэнэ амжалта туйлаба. Хүдэлмэришэн нүхэр Витусигые заводойхид барандаа таниха. Энэ новатор мяха яһанһаань шулахадаа, халаан бүхэнэйнгөө нормые гурба дахин дүүргэнэ. Тэрэшэлэн хүдэлмэришэд Алимасова, Разгильдяева болон бусад консервнэ банкануудта мяха хэхэдээ мүн лэ хэдэн нормо дүүргэнэ.

Энэ коллектив октябрь һарада түсэбһөө гадуур долоо мянган банка консервэ үйлэдбэрилһэн байгаа һаа, ноябрь соо бүри ехэ амжалта туйлаба.

Н. Святогор.

БАРИЛГАШАДАЙ УЯЛГА

Алайрай аймагай колхозууд энэ жэлдэ малай типовой олон байра бариба. Барилгын бригадануудынь түхэреэн жэл соо таһалдалгүй ажалладаг болонхой. Ноябриин 28-да барилгын бригадирнуудай зүблөөн болоо. Шулуугаар, шлакобетоноор баригдажа байһан 14 типовой байра жэлэй һүүл болотор дүүргэжэ, малаа оруулха, 1957 ондо 50-һаа үсөөн бэшэ иимэ байрануудые шэнээр бариха гэһэн уялга тэдэ бригадирнууд абаа.

Аймагай түрүү колхозууд: «Страна Советов», Дзержинскын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүд 120 үнеэдэй байха типовой шэнэ байрануудые шлакобетоноор гурбан һара соо барижа дүүргэнэ. Эдэнэй түргэнөөр, гаргаша багатайгаар барилга хэдэг дүй дүршэлынь аймагай бүхы колхозуудай барилгын бригадирнуудта дэлгэрүүлэгдэнэ.

КЛУБЫЕ ДААГША ЕВГЕНИЯ БАЛТУЕВА

Нукутска аймагай «Победа» колхозой дэргэдэ хүдөөгэй клуб эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнь доторoo арюун сэбэр, үнэхөөрөө шадажа шэмэглэгдэнхэй. Колхознигууд ба хүдөөгэй албахаагшад ажалайнгаа һүүлээр клуб соо олоороо сугларжа, концерт харадаг, лекци ба элидхэлнүүдые шагнадаг заншалтай. Эндэ шэнэ газетэнүүд, журналнуудые уншахаяа, шатар, даам табихаяа, танца ёохор хатархаяа үдэшэ бүри хүн зон суглардаг, сүлөөтэй сагаа культурна ба хүхюу баяртайгаар үнгэргэдэг. Энэнь клубые даагша нүхэр Евгения Балтуевагай мэргэжэл шадабариин аша үрэ мүн.

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 3003 ЛИТР ҺҮ ҺААГАА

Куйтунска районой Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3003 литр һү һаажа, горьтойхон амжалта туйлаа. Ойрын жэлнүүдэй хугасаа дотор энэ колхоз һү һаалгаяа 2—3 дахин дээшэлүүлээ.

Колхозой правлени, партийна организаци һү һаалгые нэмээхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулна. Малшадта, илангаяа һаалишадта шухала зүйлнүүд хаһа саг соогоо үгтэнэ, социалистическэ мүрысөөнэй дүн һара бүри гаргагдана. Гэр байрань сэбэр, дулаан. Малшадынь сүлөөтэй сагтаа улаан буланда ерэжэ шэнэ газетэнүүд, журналнуудые уншадаг, радио шагнадаг, кино харадаг юм.

Анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэһэн артелиин һаалишад һү һаалгаар һайшаалтай үрэ дүнгүүдые туйлана. Жэшээнь. Мария Карповна Шведкова энэ жэлэй 10 һара соо 3907 килограмм һү һаажа, область соогоо түрүүлээ. Иимэ һаалишад эндэ олон. Эдэнэр октябрь һараһаа хойшо үнеэн бүриһөө һара соо 150 литрһээ доошо бэшэ һү һааһан зангаараа.

АВТОМАШИНА ХУДАЛДАН АБАНА

Ирхүү городой «автомагазинда» элдэб маркын хүнгэн автомашинанууд, мотоциклнүүд худалдагдадаг. Гансахан ноябрь һара соо тэрэ автомагазин шэнэ моделиин 18 «Москвич» худалдаһан байна. Ирхүүгэй клиническэ больницын врач Шалашиди, Черемуховско № 18 шахтын ахалагша бухгалтер Григорьев, ремесленнэ 1-дэхи училищиин хүдэлмэрилэгшэ Лухнев гэгшэд шэнэ москвичуудтай болоо. Тиихэдэ Ново-Ленино тосхоной хүдэлмэришэд ба албахаагшад долоон шэнэ «москвичуудые» абанхай.

Хүнгэн автомашинануудые захиһан зон олон. Декабрь һара соо үшөө хэдэн автомашинанууд абтахаар хүлеэгдэнэ.

СПОРТЫН МАСТЕРАЙ НЭРЭЗЭРГЭТЭЙ БОЛОБО

Ирхүүгэй физкультурна техникумэй һурагша Евгений Михалёв хара багаһаа хойшо классическа барилдаанай кружогто һураһан байгаа. Хараһаар байтар барилдаанда дурэтэй болоод, уданшьегүй бэрхэ барилдаашанай тоодо оробо. Нүхэр Михалёв классическа барилдаанда хабаадахын тула СССР-эй арадай спартакиадада эльгээгдэһэн юм. Евгений Михалёв тэндэ шадамар бэрхээр барилдажа, классическа барилдаагаар СССР-эй спортын мастерай нэрэзэргэдэ һаяхан хүртэбэ.

ОЛЗО ЕХЭТЭЙ АНГУУШАД

Ольхоной аймагай ой тайга ан гүрөөлөөр элбэг юм. Эндэхи ангуушад жэл бүри олон хэрмэ, халтар хара үнэгэ, шоно, шэлүүһэ баридаг. Агнууриин сезоной эхилхэтэй сасуу 50 гаран ангуушад ой тайгада хэдэн хоногоор гараһан байгаа. Эдэнэй зарим бэрхэнүүдынь ехэ олзотой бусаба. Жэшээлхэдэ, И. Попов 10 хоногто агнаад, 800 түхэригэй элдэб ангуудые бариһан байна. Тиихэдэ А. Рыков 100 хэрмэ, нэгэ шэлүүһэ, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой ангуушан П. Чубыкин хоёр шоно баряа. Нүхэр Чубыкин 1000 түхэриг шан абаһан байна.

НАУМ ЛЕВИН— ШАТАРААР ИРХҮҮГЭЙ ЧЕМПИОН

Шатараар 1956 ондо Ирхүүгэй чемпион болохо матч һаяхан дүүрэбэ. Энэ матчда Левин Могордоев хоёр шангаар тулалдаа. Тэрэнэй эсэстэ 2:0 тоотойгоор Наум Левин илажа, шатараар 1956 оной Ирхүүгэй чемпионой нэрэзэргэдэ хүртэбэ. Мүнөө Ирхүү городто областиин шатарай чемпионат (1956 оной) боложо байна. Эндэ нэгэдэхи зэргэтэй 15 шатаршад, мастерай нэгэ кандидат наадана.

ХОЁР ҺУУРИТАЙ ВЕЛОСИПЕД

Үнгэрэгшэ зун Ирхүүдэ велосипедэй спортоор СССР-эй чемпионадай болоходо, городой ажалшад түрүүшынхеэ хоёр һууритай велосипед (тандеме) хараһан юм. Уданшьегүй Ирхүүгэй спортсменүүд - динамовецууд өөһэдын хүсөөр хоёр һууритай велосипед дархалаад, мүрысөөндэ түрүүшынхеэ тэрээгээр хабаадаһан байгаа. Леонид Чумилович, Константин Крючков нэгэ километрын урилдаанда нэгэ минута 06,5 секунда соо ябажа, энэ спортоор областиин рекорд туйлаа.

ЭРХИМ АЖАЛАЙ ДҮНГҮҮДҺЭЭ

«Ирпечатник» гэдэг олзоборилгын артель Агууехэ Октябриин һайндэрэй урдахана жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэб дүүргэжэ, горьтой амжалта туйлаа. Артелиин хүдэлмэришэд энээгээр һанаагаа амарангүй, үшөө эршэмтэйгээр ажаллажа, жэлэй дүүрэтэр 650 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур Эхэ орондоо бэлэглэхэ уялга абаһан байна.

Эдэнэр абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула унаһан малгайтаа абангүй ажаллажа байнхай. Нүхэд Крылова, Горбатовская, Демьянщикова, Новоселов болон бусад үдэрэйнгөө нормо холо үлүүлэн эрхим шанартайгаар дүүргэнэ.

ЭХЭ ГАХАЙ БҮРИҺӨӨ 21 ПОРШООНХО

Нижне-Удинска районой Молотовой нэрэмжэтэ колхоз гахай үсхэбэрилхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Эхэ гахай бүриһөө 21 толгой поршоонхо абажа, гахайнгаа тоое нилээд олошоруулаа. Гахай үсхэбэрилгын талаар гүрэнэйнгөө түсэбые 178 процент (тэрэ тоодо эхэ гахайгаар 105 процент) дүүргээ. Энэ колхоз элдүүрилэгдэдэг газарай 100 га бүридэ абтаха гахайн мяхые үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 4 процентээр дээшэлүүлээ.

Колхозой түрүү гахайшад В. Вильчинскайте, О. Марцинкевич социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлнэ. Эдэнэй харууһалдаг поршоонхонуудые эхэһээнь һалгаахада 12—18 килограмм татана. Зарим эхэ гахайнуудынь нэгэн доро 16 поршоонхо түрэдэг байна. Гахайгаа жэл соо 2—3 дахин түрүүлжэ, олон поршоонхо абадаг болонхой. Гахайшан В. Вильчинскайте 11 эхэ гахайһаа 227 поршоонхо абажа, колхозойнгоо һүрэгтэ табяа. Оролдосотой ажалайнгаа түлөө 13 поршоонхо нэмэлтэ түлөөһэ абаба.

ИРХҮҮГЭЙ ЭЛЕКТРОСТАНЦИИН БАРИЛГА ДЭЭРЭ

Түсэбэй ёһоор, Ирхүүгэй ГЭС-эй хоёр агрегадынь энэ жэлэй декабрь һара соо түрүүшынхеэ энерги үгэжэ, яларуулха юм. Ушар тиимэһээ, ГЭС-эй барилгашад оролдосо, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна. Эдэнэр ноябриин 30-һаа хойшо Ангар мүрэниие хаажа эхилээ. Ангарын уһан үдэр бүри өөдөө гаран, халбайна. Иихэдээ Ирхүүгэй далайн һуури табигдажа байна гээшэ. Декабриин тэнгһээ хойшо Ангарын уһан 16 метр хүрэтэр үргэгдэжэ, ГЭС-эй хоёр агрегат түрүүшынгээ зайн гал үгэжэ эхилхэнь. 1957 ондо үшөө 4 агрегат, 1958 ондо һүүлшын 2 агрегат зайн гал үгэхэ юм. ГЭС-эй барилга 1958 ондо сүм дүүргэгдэжэ, 8 агрегат зайн гал үгэхэ юм.

Д. Доржиев.

Манай республикын һонин

Хүдөө ажал тухай фильмнүүдэй фестиваль үнгэргэгдэхэ тухай

Хүдөө ажахын наукын туйлалта болон түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула 1957 оной январиин 1-һээ майн 1 хүрэтэр республика дотор хүдөө ажахын кинофильмнүүдэй фестиваль үнгэргэхэ гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтообо.

Энэ фестивальда бэлэдхэхэ ба тэрэниие үнгэргэхын, аймагуудта бодото туһаламжа үзүүлхын тула республикын комисси томилогдобо. Тус комиссиие ба Культурын министерствые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ уялгалба:

Байгша оной декабриин 1 болотор Хүдөө ажахын министерствотэй сугтаа кинофестиваль үнгэргэхэ календарна түсэб баталха гэбэ.

Хүдөө тосхонуудта фестивалиин үедэ ямар кинофильмнүүдэй ямар үдэрнүүдтэ харуулагдаха тухай болзор тогтоогоод, энээн тухайгаа декабриин 1 болотор аймагуудай культурын таһагуудта мэдээсэхэ.

Харуулагдаха кинофильмнүүдтэ зорюулагдаһан лекцинүүдэй тематика баталха, кинофестиваль үнгэргэхэ тухай радиогоор, хэблэлдэ соносхохо, плакат гэхэ мэтые хэрэглэхэ хэмжээ абаха.

Хүдөө ажахын кинофильмнүүдэй фестиваль үнгэргэхэ талаар аймагай комисси байгуулха, фестивалиин хэзээ, ямар газарта үнгэргэгдэхэ тухай график зохёохыень, мүн харуулагдаһан кинофильмнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхыень БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет аймсовдүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалаа.

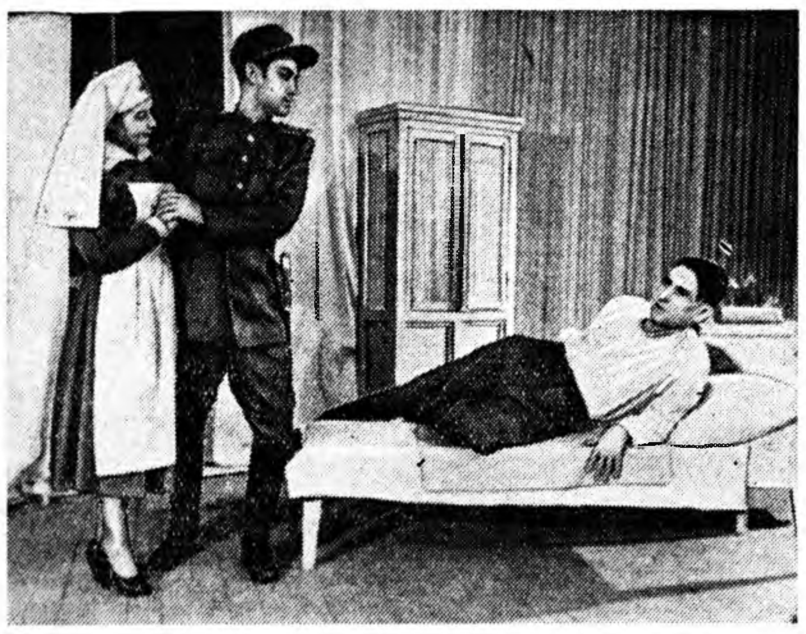
Электростанциин хүсэн арьбадхагдаба

Темлюйскэ цемент үйлэдбэрилдэг заводой электростанциин 5-дахи котёлынь хараалагдаһан болзорһоо урид ашаглалгада үгтэбэ. Энэнь электростанциин хүсые 40 процентээр нэмээхэ юм.

Барилгашад энэ туйлаһан амжалтаараа һаншагаа амараагүй. Шэнэ жэлые ажалай бэлэгээр угтахын тула мүрысөөндэ оролсоод, түүхэй эд болбосоруулха 4-дэхи, 5-дахи мүн цементын 4-дэхи тээрмэнүүдые барижа дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаба.

Н. Мисайлов.

Түрүүшын зүжэг

Бурят-Монголой ород драмын театрын коллектив М. Кац, А. Ржещевский гэгшэдэй зохёоһон «Олеко Дундич» гэжэ зүжэг харуулгаар 1956—57 онуудай театральна сезоноо захалба.

Театрын энэ сезондо табигдаһан түрүүшын зүжэг соо сербскэ арадай суута герой Олеко Дундичын гражданска дайнай үедэ гаргаһан баатаршалга харуулагдана. Зүжэгэй гол рольнуудта: Олеко Дундич—артист Б. Т. Красиков, Ворошилов — артист В. Г. Епишин, Буденный—артист А. И. Беделов, Ходжич—артист К. Н. Леонович, Усатый—БМАССР-эй габьяата артист В. С. Гусев, генерал Мамонтов—артист Б. Н. Федоров, генерал Шкуро—артист Ю. Ю. Коршун, генерал Жобер — БМАССР-эй арадай артист П. Р. Гофман ба бусад наадана. Мүн тэрэшэлэн зүжэгтэ артистнууд Р. Ромин, К. Никулина, Ф. Гаврилов, М. Чернова, К. Щедрин, Л. Ковка ба бусад хабаадалсана.

Театрын режиссер М. Г. Левантовский энэ зүжэгые найруулан табиһан, уранзураашa И. И. Сторожев сценынь гоёон шэмэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүжэгэй нэгэ сценэ. Галина—артистка К. Никулина, Олеко Дундич—артист Б. Красиков, Ходжич—артист К. Леонович гэгшэд наадажа байна.

В. Шитиков.

Колхозууд нэгэдэбэ

Закаменай аймагай Утаата-Далахайн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ ба «Улаан Далахай» колхозуудай гэшүүдэй хамтын суглаан һаяхан болобо. Энэ суглаан дээрэ хоёр колхозоо нэгэдүүлжэ, хүдөө ажахые дам саашадань хүгжөөхэ талаар бии байһан арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ гэжэ шиидэбэ. Иигэжэ хоёр колхоз нэгэдэжэ, «Байкал» гэжэ томодхогдоһон колхоз болоо.

Колхозой түрүүлэгшээр гушамянгатан Бато Баирович Батуев һунгагдаа.

Ф. Цыденжапов, Т. Тарбаев.

САНАШАДАЙ 80 КОМАНДА ҺОРИН МҮРЫСЭБЭ

Советскэ Конституциин һайндэртэй дашарамдуулан Улан-Удын санашад эстафетэ эмхидхэжэ, үбэлэй спортын сезониие нээбэ. Энэ жэлэй эстафетэдэ урда урдынхиһаа олон хүн хабаадаа.

80 командын 400 гаран санашад һорёоной эхилхын урда тээ жэрылдэн жагсаа. Эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй командануд хоорондоо бүлэг бүлэг болон мүрысэнэ.

Түрүүшын бүлэгтэ—спортын һайндуранай бүлтэмүүдэй санашад, хоёрдохидонь — дунда һургуулинуудай, гурбадахидань—эдир санашад мүрысөө.

Санаар урилдагшадай амжалта ганса нэгэн хүнэй илалтаар бэшэ, харин командаараа шалгарһаарнь сэгнэгдэхэ байжа, ехэ шанга тулалдаан болоо. Энэ мүрысөөндэ эмхитэй һайн командын шалгаржа гарахань эли ха юм даа. Тулалдаанай удаа паровозо-

вагонно заводой санашадай эрэшүүлэй команда түрүүлжэ гараа. Тус командын санашад Аленников, Алексеев, Дудков, Копытов 4х5 километрын талые 1 час 17 минута 30 секунда соо гаталаа. Түрүү һуури эзэлһэн энэ командада түрүүшын шан барюулагдаба. «Спартак» команда хоёрдохи һуури эзэлээ.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа мүн паровозо-вагонно заводой санашад шалгаржа, түрүү шанда хүртэһэн байха юм.

Дунда һургуулинуудай санашадай хоорондо болоһон мүрысөөндэ түмэр замай техникумэй эрэшүүлэй ба эхэнэрнүүдэй командануд эрхим амжалта туйлажа, түрүү зэргэдэ гараа.

Эдиршүүлэй дундаһаа 65-дахи дунда һургуулиин санашадай команда түрүү шанда хүртөө, 68-дахи һургуулиинхид хоёрдохи һуури эзэлээ.

Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ 5 километр талые 17 минута 29 секунда соо гаталһан Олег Харитонов эрхимлээ. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Ксения Сидорова, эдиршүүлэй дундаһаа һурагша Алюхно гэгшэд түрүүлжэ ерээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Лесотехническэ техникумэй түлөөлэгшэ. 2. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа санаар түрүү һуури эзэлһэн «Локомотивай» (ПВЗ) санашад К. Сидорова, З. Марчук, В. Феоктистова гэгшэд байна.

Л. Бобыкинай текст,
Б. Цыремпиловэй фото.

Советскэ хоккеистнүүд Польшодо ошоод байна

Советскэ хоккеистнүүдэй команда Польшодо ошонхой. Тэрэ команда польско спортсменүүдтэй Катовицада хоёрдохёо наадаба. Советскэ спортсменүүд 7:2 гэһэн тоотойгоор шүүгээ.

(ТАСС).

XVI олимпийскэ наадануд дээрэ

XVI олимпийскэ наадануд Мельбурнда үргэлжэлһөөр. Декабриин 5-най байдалаар советскэ спортсменүүд хамта дээрээ 72 медаль, тэрэ тоодо 23 алтан, 25 мүнгэн, 24 бронзово медальнуудые абаа. США-гэй команда 31 алтан, 22 мүнгэн, 12 бронзово медаль абаһан байха юм. Советскэ Союзай команда очкогой талаар США-гэй спортсменүүдые ахижа, нэгэдэхи һуури эзэлээд ябана. СССР-эй команда 451, США-гэй команда—445,5 очкотой болонхой.

(ТАСС).

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесси

Генеральна Ассамблейн декабриин 3-най үглөөнэй заседани дээрэ венгерскэ асуудал гэдэгые дахяад зүбшэн хэлсэхэ гэжэ США-гэй болон бусад зарим гүрэнүүдэй делегацинууд Ассамблейдэ баадхаа. «Венгридэхи байдал» тухай асуудалаар шууяа татахые гол түлэб Холбоото Штадуудай делегаци оролдодог байгаа гэжэ энэ заседани дээрэ элеэр харагдаа.

США-гэй делегаци, мүн бусад арбан гурбан ороной (Аргентинын, Австралиин, Бельгиин, Кубагай, Даниин, Сальвадорой, Ирландиин, Италиин, Голландиин, Норвегиин, Пакистанай, Швециин, Тайландын) делегацинууд ООН-эй зүгһөө Венгерскэ Арадай Республикын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахые баадхаһан резолюциин проектые дурадхаа. Тус проект Венгерскэ Арадай Республика болон Советскэ Союз тушаа бүдүүлиг хардалгануудые хэһэн байна. «Ажаглагшадые» хүлеэн абахые зүбшөөхэ зүбшөөхэгүй тухайгаа «декабриин долооноо хожомдонгүйгөөр» мэдээсэгты гэжэ Венгриин болон СССР-эй правительствонуудта тус проект соо дурадхагдана.

Венгерскэ Арадай Республикын түлөөлэгшэ, гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Хорват түрүүлжэ үгэ хэлэхэдээ, «венгерскэ асуудал» гэдэгые хаража үзэнэбди гэһэн шалтаг бариад, Венгриин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха гэһэн һэдэлгые манай делегаци дахяад буруушаана гэжэ мэдүүлээ. Венгридэ боложо байһан ушар, имагтал тэрэнэй дотоодын хэрэг болоно гэжэ манай делегаци нэгэтэ бэшэ эли тодоор зааһан байгаа. Тиимэһээ Генеральна Ассамблей тус асуудалые хаража үзэхэ, тэрээгээр ямар нэгэн шиидхэбэри гаргаха зэргэгүй гэжэ Хорват хэлээ.

Удаань США-гэй, Голландиин, Бельгиин, Даниин болон Аргентинын түлөөлэгшэд өөһэдынгөө дурадхаһан резолюциие үмөөржэ үгэ хэлээ.

США-гэй болон бусад оронуудай дурадхаһан резолюциин проектые буруушааһан үгэнүүдые Венгриин, Болгариин, Албаниин, Румыниин, Чехословакиин болон Советскэ Союзай түлөөлэгшэд үдэрэй заседани дээрэ хэлэһэн байна.

Тиихэдэ, Кубинска делегат Портуондо гэгшэ Венгерскэ Арадай Республикые болон Советскэ Союзые хорото муухайгаар хардаһан үгэ хэлээ.

Советскэ Союзай делегациие хүтэлбэрилэгшэ В. В. Кузнецов үгэ хэлэхэдээ, венгерскэ асуудал тушаа ямар зорилгоор шууяа татагдадаг байһые элирүүлээ. Венгридэ фашистска үймөөнэй яажа эмхидхэгдэһэн тухай хэлэхэ зуураа, арадай-демократическа байгуулалтаяа бэхижүүлхэ, ажабайдалаа хэм гуримдань оруулха хэрэгтэнь Венгриин арадта һаад ушаруулхагүйень Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие тэрэ уряалаа. Венгриин дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралсаха ябадал болюулха гэһэн эрилтэ В. В. Кузнецов хээ.

***

Венгриин дотоодын хэрэгүүдтэ хуули бусаар ООН-эй зүгһөө хамааралсаха ябадал хараалһан американска ба бусад 13 ороной дурадхаһан резолюциин проект ООН-эй Генеральна Ассамблейн декабриин 4-нэй үглөөнэй пленарна заседани дээрэ саашадаа хэлсэгдээ. Хэрбээ, ВНР-тэ ООН-эй ажаглагшадые эльгээхэ аргагүй байгаа һаань, тэдэниие Венгритэй хүршэ оронуудта эльгээхэ гэжэ тус проект соо хэлэгдэнэ. Фашистска үймөөндэ хабаадалсаад, Венгриһээ зугадан ошоһодой хэлэһэн үгые Венгерскэ Арадай Республикада болон СССР-тэ эсэргүү хардалга гүрдэлгэ хэхэдээ хэрэглэхэ зорилгоор иимэ пункт тус проектдэ оруулагдаһан байна.

Энэ бүтэхэгүй резолюциие Филиппинэй, Грециин, Пакистанай, Ирагай, Сальвадорой, Норвегиин, Таиландын, Ирландиин түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ дэмжээ.

Венгерскэ Арадай Республикын правительство хадаа революцида харша нюуса үгэсэлгые дараһанайнгаа һүүлээр орон доторхи байдалаа хүсэд хэмдэнь оруулхын тулада бүхы оролдолгоёо гаргажа байна. Оронойнгоо болон арадайнгаа хэрэглэмжые улам һайнаар хангадаг болохые тус правительство оролдоно гэжэ Украинска ССР-эй түлөөлэгшэ В. И. Сапожников үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Үглөөнэй заседаниин түгэсхэлдэ Югославиин делегат Ивекович үгэ хэлэхэдээ, Венгридэ ООН-эй ажаглагшадые эльгээлгэ тэндэхи байдалые имагтал орёо болгохо байна. Тиимэһээ Югославиин делегаци американска резолюциин проектые буруушаажа голосовалха гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Удаань, Белорусска ССР-эй делегациие толгойлогшо К. В. Киселев үгэ хэлээ. Мүнөө хэлсэгдэжэ байһан резолюциин проектые зохёогшод «хүйтэн дайн» шангадхаха, арабска арадуудта эсэргүүгээр хэгдэһэн добтолгоһоо олониитын анхарал һуларуулха эрмэлзэлгэ гаргана гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Тус асуудалые Генеральна Ассамблей дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ, мүн ООН-эй ажаглагшад Венгридэ хэрэгтэй бэшэ, харин тэрээндэ амгалан тайбан байдал хэрэгтэй гэжэ Киселев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэһэн байна.

Колумбиин, Бразилиин, Франциин, Англиин болон Венгриин делегадууд үдэрэй заседани дээрэ үгэ хэлээ. Англиин болон Франциин түлөөлэгшэд американска резолюциин проектые дэмжээ.

Венгерскэ Арадай Республикын делегациие толгойлогшо И. Хорват үгэ хэлэхэдээ, октябриин һүүл багаар ба ноябриин түрүүшын үдэрнүүдтэ Венгридэ болоһон фашистска үймөөн тухай, тэрэ үймөөнэй дарагдаһан тухай, орон доторхи байдалаа түхэл гуримдань оруулха, хүн зоной байдал нилээд ехээр һайжаруулха ябадал хараалһан экономическа үргэн ехэ программаяа бэелүүлхэ хэрэгтэнь правительствода туһалха зорилгоор Венгриин хүдэлмэришэд болон таряашадай оролдосотойгоор ажаллажа байһан тухай, Советскэ Союзай, арадай демократиин оронуудай зүгһөө Венгерскэ Арадай Республикада ехэ туһаламжа үзүүлэгдэжэ байһан тухай тэмдэглэһэн байна.

Орон доторхи байдалаа хүсэдөөр гуримшуулгадань Венгриин арадта туһалхыень ООН-иие бидэнэр гуйнабди. Энэрхы сэдьхэлээр туһалха зорилготой уласхоорондын ямаршье мисситэй холбоо байгуулхаар, мүн ООН-эй генеральна секретариин ерэбэл хүлеэн абахаар Венгриин правительство бэлэн байна гэжэ Хорват хэлээ. Генеральна секретариин Венгридэ ошохо тухай тэрээнтэй хөөрэлдэхэ заабари өөрынгөө правительствын зүгһөө абаһан байнаб гэжэ Венгриин делегат мэдээсээ.

Венгерскэ Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Хорватай хэһэн хэлсээнэйнгээ дүн тухай ООН-эй генеральна секретарь декабриин 4-нэй үдэшын заседаниин эхиндэ Ассамблейдэ мэдээсэв. Декабриин 16-да Будапешт ошоод, декабриин 16, 17 ба 18-да тэндэ байхые хүсэжэ байһан тухайгаа Хаммаршельд элиишэлэн мэдүүлээ.

Португалиин, Испаниин түлөөлэгшэдэй, мүн чанкайшистын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр советскэ делегациие толгойлогшо В. В. Кузнецовто үгэ үгтөө.

Зүбшэгдэжэ байһан резолюциин проект соо Венгридэ, Советскэ Союзда болон бусад сүлөөтэ эрхэтэй гүрэнүүдтэ табигдаһан эрилтэнүүд тухай хэлэхэ зуураа, эдэ эрилтэнүүдынь ехэ шангаар табигдана гэжэ В. В. Кузнецов тэмдэглээ.

Хэрбээ, урда тээхи резолюцинууд соо гансахан гүрэн—Венгриин сүлөөтэ эрхые дайраха һэдэлгэ хэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө ганса гүрэнэй бэшэ, харин хэдэн гүрэнэй сүлөөтэ эрхэдэ халдан орохо оролдолго гаргагдана. Гансахан Венгридэ бэшэ, тэрээнтэй хүршэ гүрэнүүдтэ «ажаглагшадые» эльгээхэ тухай мүнөө дурадхагдана гэжэ В. В. Кузнецов саашань хэлээ.

Венгриин арадта үнэхөөрөөл хании ёһоор хандагшад тэндэ гуримгүй байдал дахин һүжэрөөхэ оролдолго гаргахагүй, харин байдалаа гуримшуулгадань бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой гэжэ советскэ түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

США түрүүтэйгээр проект зохёогшод сүлөөтэ эрхэтэй гүрэндэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн аюултай зам руу Генеральна Ассамблейе түлхинэ, энэнь Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гол ёһонуудта оройдоошье тааралдахагүй байна гэжэ советскэ делегаци мэдүүлхэ зэргэтэй болоно. Советскэ делегаци энэ резолюциие буруушаажа голосовалха гэжэ өөрынгөө түгэсхэлдэ В. В. Кузнецов хэлээ.

Удаань США-гэй түлөөлэгшэ Лодж, Индиин делегат К. Менон үгэ хэлээ.

США-гэй болон бусад зарим оронуудай дурадхаһан резолюциин проектые Ассамблей баталан абаа. Энэ проектые буруушаажа 10 делегаци (СССР, Венгри, Чехословаки, Болгари, Польша, Румыни, Албани, Украинска ССР, Белорусска ССР, Югослави) голосовалаа. 14 делегаци (Афганистан, Бирма, Цейлон, Египет, Финлянди, Инди, Индонези, Иордани, Саудовско Арави, Сири, Йемен, Судан, Тунис, Марокко) һаналаа барья.

Тиин Холбоото Штадууд хадаа колониальна гүрэнүүдэй болон Латиноамериканска оронуудай голосуудые суглуулан, Венгерскэ гүрэнэй сүлөөтэ эрхые һуларуулха, хорото ябуулганууды дахинаа хэхыень фашистска этэгээдүүдые тухирха, уласхоорондын байдалые саашадань шангадуулха зорилготой гутамшаг резолюци баталан абахыень Генеральна Ассамблейе дахяад баадхаба.

Президент Сукарнын хэлэһэн үгэ

Джакартада декабриин 1-дэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эзэрхэг түримхэйшүүлтэй Египедэй хэжэ байһан үнэн зүб тэмсэлые дэмжэхыень Индонезиин бүхы арадые президент Сукарно уряалаа. Египет арадай тэмсэлые дэмжэхэдээ, бидэнэр өөһэдынгөө тэмсэлые дэмжэнэ гээшэбди. Египет арадай тэмсэл хадаа манай тэмсэл болоно гэжэ Сукарно хэлээ. Сүлөөтэ эрхээ ба бэеэ даанхай байдалаа хамгаалжа байһан бүхы оронууд хамтынгаа хүсөөр империализмда эсэргүүсэн тэмсэхэ ёһотой гэжэ Сукарно мэдүүлээ.

(ТАСС).

Правительствода эсэргүү демонстрацинууд Ирагта болоһоор

Ирагта сэрэгэй байдалай соносхогдобошье, орон дотор забастовконууд болон демонстрацинууд болоһоор гэжэ «Аль-Ахбар» газетэ Бейрудһээ мэдээсэнэ.

Мүнөөнэй премьер-министр Нури Саидай засаг түрые барихаяа болитор, Багдадска сэрэгэй хэлсээнһээ Ирагай гаратар тэмсэлээ зогсоохогүй гэжэ демонстрацинууд болон забастовконуудта хабаадагшад шиидхээ гээд газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

Нури Саидай правительствын тушаалһаа бууха тухай ирак арад эрилтэ хэнэ

Иорданиин газар дээрэ иракска сэрэгэй частьнууд байдаг юм. Нури Саидай империалистическэ тала бариһан политикада эсэргүүсэлгын тэмдэг болгон эдэ частьнуудай солдадууд болон офицернүүд Ирагтаа яаралтайгаар бусаха тухай премьер-министрын захиралтые дүүргэхэһээ арсаба. «Иорданида үлөөд, арабска нацын үнэн зүб хэрэгэй түлөө Сириин болон Иорданиин сэрэгүүдтэй хамта ябажа дайлалдабал дээрэтэхэ» гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ гээд газетэнүүд мэдээсэнэ.

Юумэ мэдэхэ хүнүүдэй зааһанай ёһоор Ирагай дотоодын политическэ байдал шангадуу заһдаа. Нури Саидай правительствые унагаахын түлөө, Багдадска хэлсээнһээ Ирагай гарахын түлөө арадтаяа хамта иракска сэрэгүүдэй ябуулга хэжэ байһан дээрэһээнь арадай хүдэлөө дарахын тулада Ирагта Турецкэ сэрэгүүдые оруулха гүйлтатайгаар Турциин правительствода Нури Саид хандаа. Турциин сэрэгүүдэй хоёр батальон Ирагта оруулагдаад байна гэжэ мэдээсэгдэнэ.

(ТАСС).

ФРГ-эй правительство Баруун Берлиндэ сэрэгэй уялгата алба бии болгохо бэлэдхэл хэнэ

ФРГ-эй правительство, баруунберлинскэ сенат, США-гэй, Англиин болон Франциин посолнууд Баруун Берлиндэ сэрэгэй уялгата алба бии болгохо түсэб мүнөө үедэ зохёожо байнхай гэжэ «Нейес Дейчланд» газетэ мэдээсэнэ. Сэрэгэй уялгата албанһаа хулжагшадые хэһээхэ тухай хуулиие Баруун Берлиндэ дэлгэрүүлхэ гэһэн хуулиин проект ФРГ-эй правительство зохёогоод байна гэжэ мүн лэ заагдана.

Сэрэгэй албанда татагдахагүйн тулада баруунгерманска залуушуулай Баруун Берлиндэ ерэлгэдэнь һаад ушаруулха зорилгоор эдэ хэмжээнүүд абтажа байна гэжэ баруунберлинскэ хэблэл бэшэнэ. Теэд, «НАТО ба сэрэгэй уялгата алба бии болголго Баруун Берлиндэ хамаадахагүй юм» гэжэ баруунберлинскэ засаг баригшадай хэлэдэг болобошье, эдэ түсэбүүд Баруун Берлиндэ сэрэгэй уялгата алба бии болгохо гэһэн уг зорилготой гэжэ «Нейес Дейчланд» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37. отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00627. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 7004.